

Nr 47

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om förbättrad sjukpenningförsäkring, i vad propositionen hänvisats till lagutskott, jämte i ämnet väckta motioner.

Genom en den 1 april 1966 dagtecknad proposition, nr 113, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring;

2) förordning om ändrad lydelse av 3 och 5 §§ förordningen den 18 december 1959 (nr 555) angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring;

3) lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 18 maj 1956 (nr 293) om ersättning åt smittbärare;

4) förordning angående ändrad lydelse av 28 § 2 mom. förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om erkända arbetslöshetskassor;

5) förordning om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 april 1960 (nr 77) angående byggnadsforskningsavgift,

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Propositionen har, såvitt angår anvisande av anslag, hänvisats till statsutskottet och i övrigt till lagutskott.

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande i ämnet väckta motioner, nämligen

A. vid riksdagens början väckta motioner:

1) de likalydande motionerna nr 323 i första kammaren av fröken *Mattson m. fl.* och nr 388 i andra kammaren av fru *Lindberg m. fl.*;

B. i anledning av propositionen väckta motioner:

2) de likalydande motionerna nr 737 i första kammaren av fru *Hultell* och nr 909 i andra kammaren av fru *Kristensson m. fl.*,

3) de likalydande motionerna nr 739 i första kammaren av fru *Nilsson m. fl.* och nr 911 i andra kammaren av fru *Thunvall m. fl.*,

4) de likalydande motionerna nr 740 i första kammaren av fru *Ohlsson, Lilly*, och fru *Landberg* samt nr 906 i andra kammaren av fröken *Bergegren*,

5) de likalydande motionerna nr 741 i första kammaren av fru *Olsson, Elvy*, och herr *Kristiansson, Axel*, samt nr 908 i andra kammaren av herr *Gustavsson* i Alvesta m. fl.,

6) de likalydande motionerna nr 742 i första kammaren av herrar *Virgin* och *Lundberg* samt nr 910 i andra kammaren av herr *Magnusson* i Borås m. fl.,

7) motionen nr 738 i första kammaren av herr *Lundberg* m. fl.,

8) motionen nr 890 i andra kammaren av fru *Ryding*,

9) motionen nr 907 i andra kammaren av herr *Börjesson* i Falköping.

De vid propositionen fogade författningsförslagen är av följande lydelse.

Förslag

till

Lag

angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring

Härigenom förordnas, att 3 kap. 4, 10—12 och 15 §§, 19 kap. 1, 2, 4, 6 och 7 §§ samt 21 kap. 1 § lagen den 25 maj 1962 om allmän försäkring¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 kap.

4 §.

Försäkrad som avses i 2 § sista stycket skall tillhöra sjukpenningklass nr 1. Hel sjukpenning i denna klass utgör fem kronor för dag. Övriga sjukpenningklasser och beloppet av hel sjukpenning för dag i varje klass framgår av följande tabell:

Försäkrad som avses i 2 § sista stycket skall tillhöra sjukpenningklass nr 1. Hel sjukpenning i denna klass utgör sex kronor för dag. Övriga sjukpenningklasser och beloppet av hel sjukpenning för dag i varje klass framgår av följande tabell:

Sjukpenningklass nr	Inkomsten av förvärvsarbete uppgår för år		Sjukpenning kr
	till kr	men ej till kr	
2	1 800	2 600	5
3	2 600	3 400	6
4	3 400	4 200	7
5	4 200	5 000	8
6	5 000	5 800	9
7	5 800	6 800	10
8	6 800	8 400	12
9	8 400	10 200	14
10	10 200	12 000	16
11	12 000	14 000	18
12	14 000	16 000	20
13	16 000	18 000	22
14	18 000	21 000	25
15	21 000	—	28

Sjukpenningklass nr	Inkomsten av förvärvsarbete uppgår för år		Sjukpenning kr
	till kr	men ej till kr	
2	1 800	2 600	6
3	2 600	3 400	7
4	3 400	4 200	8
5	4 200	5 000	9
6	5 000	5 800	10
7	5 800	6 800	12
8	6 800	8 400	14
9	8 400	10 200	16
10	10 200	12 000	19
11	12 000	14 000	22
12	14 000	16 000	25
13	16 000	18 000	28
14	18 000	21 000	31
15	21 000	24 000	34
16	24 000	27 000	37
17	27 000	30 000	40
18	30 000	33 000	43
19	33 000	36 000	46
20	36 000	39 000	49
21	39 000	—	52

¹ Senaste lydelse av 19 kap. 2 och 6 §§ se 1965:144.

(Nuvarande lydelse)

Av sjukpenningbeloppet i varje klass utgöra fem kronor grundsjukpenning och återstoden tilläggssjukpenning.

För dag då försäkrad åtnjuter sjukhusvård skall sjukpenning minskas med fem kronor, dock med högst hälften av sjukpenningens belopp. Minskningen skall intill ett belopp av två kronor 50 öre anses belöpa på grundsjukpenning. I övrigt skall minskningen i första hand anses belöpa på sådan del av tilläggssjukpenning, som svarar mot inkomst av anställning.

För kvinnlig försäkrad utgör sjukpenningen vid sjukhusvård lägst fem kronor, såframt hon stadigvarande sammanbor med barn under tio år till henne eller hennes make eller till någon, med vilken hon stadigvarande sammanbor och med vilken hon varit gift eller har eller har haft barn.

(Föreslagen lydelse)

Av sjukpenningbeloppet i varje klass utgöra sex kronor grundsjukpenning och återstoden tilläggssjukpenning.

För dag då försäkrad åtnjuter sjukhusvård skall sjukpenning minskas med fem kronor, dock med högst hälften av sjukpenningens belopp. Minskningen skall intill ett belopp av tre kronor anses belöpa på grundsjukpenning. I övrigt skall minskningen i första hand anses belöpa på sådan del av tilläggssjukpenning, som svarar mot inkomst av anställning.

För kvinnlig försäkrad utgör sjukpenningen vid sjukhusvård lägst sex kronor, såframt hon stadigvarande sammanbor med barn under tio år till henne eller hennes make eller till någon, med vilken hon stadigvarande sammanbor och med vilken hon varit gift eller har eller har haft barn.

10 §.

Sjukpenning må ej utgivas för de tre första dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad, (karenstid) och ej heller för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet gjorts hos den allmänna försäkringskassan, där ej hinder mött för sådan anmälan eller eljest särskilda skäl föranleda att sjukpenning bör utgå.

Därest försäkrad gör anmälan därom till den allmänna försäkringskassan, skall i fråga om sjukperiod, som börjar efter nästa månadskifte, för hans del gälla en karenstid av trettio eller nittio dagar, såvitt angår sådan tilläggssjukpenning,

För den dag då sjukdomsfallet inträffade utgår sjukpenning endast om den försäkrade på grund av sjukdomen gått miste om dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa.

Varar sjukperioden högst sex dagar utöver den dag då sjukdomsfallet inträffade, utgår sjukpenning för dag, då den försäkrade icke skulle hava utfört förvärvsarbete i sin huvudsakliga sysselsättning, endast i den mån antalet sådana dagar, den dag då sjukdomsfallet inträffade oräknad, överstiger två.

- Utan hinder av andra stycket utgår
- a) sjukpenning för semesterdag;
 - b) sjukpenning till försäkrad som

(Nuvarande lydelse)

som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete.

Försäkrad, som gjort anmälan enligt andra stycket, må övergå till kortare karenstid om han ej fyllt femtiofem år samt har god hälsa. Den kortare karenstiden skall gälla från och med månaden närmast efter den, då framställning härom gjordes hos kassan, men må ej äga tillämpning vid sjukdom, som inträffat innan den kortare karenstiden blivit gällande.

Vid beräkning av karenstid skola, därest sjukperiod börjar inom tjugu dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod. *Karenstid enligt första stycket tillämpas ej, när den försäkrade vid sjukperiodens början äger uppbära daghjälp från erkänd arbetslöshetskassa.*

Såsom sjukperiod — — — — — i 7 §.

(Föreslagen lydelse)

vid sjukperiodens början äger uppbära dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa;

c) sjukpenning till kvinnlig försäkrad som är placerad i sjukpenningklass nr 1 eller är placerad i sjukpenningklass nr 2 och skulle hava varit placerad i sjukpenningklass nr 1 om hennes inkomst av förvärvsarbete icke uppgått till ettusenåttahundra kronor för år.

Sjukpenning må ej utgivas för tid, innan anmälan om sjukdomsfallet gjorts hos den allmänna försäkringskassan, där ej hinder mött för sådan anmälan eller eljest särskilda skäl föranleda att sjukpenning bör utgå.

11 §.

Därest försäkrad gör anmälan därom till den allmänna försäkringskassan, skall i fråga om sjukperiod, som börjar efter nästa månadsskifte, tilläggssjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete icke utgå för de första tre, trettio eller nittio dagar av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad (*k a r e n s t i d*). Därvid äga 10 § första—tredje styckena icke tillämpning i fråga om sådan sjukpenning. Vid beräkning av karenstid skola, därest sjukperiod börjar inom tjugu dagar efter föregående sjukperiods slut, de båda perioderna anses såsom en sjukperiod.

Försäkrad, som gjort anmälan en-

(Nuvarande lydelse)

Upphör undantagande som avses i 2 § första stycket sista punkten att äga giltighet, skall beträffande tilläggssjukpenning, som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete, gälla en karenstid av nittiotre dagar. Den försäkrade må dock under de förutsättningar som angivas i 10 § tredje stycket välja en karenstid av tre eller trettiotre dagar; och skall därvid jämväl i övrigt tillämpas vad i nämnda lagrum är stadgat.

Ej må — — — — — ägde giltighet.

12 §.

Kvinnlig försäkrad, som är inskriven hos allmän försäkringskassa eller skulle hava varit inskriven där est hon uppfyllt åldersvillkoret i 1 kap. 4 §, äger vid barnsbörd rätt till moderskapspenning. Moderskapspenning utgör vid enkelbörd niohundra kronor och vid flerbörd nämnda belopp ökat med fyrahundra femtio kronor för varje barn utöver ett.

Av moderskapspenningen — — — — — tidpunkten därför.

15 §.

Sjukpenning utgår ej för tid då försäkrad

a) fullgör tjänstgöring såsom värnpliktig;

b) är intagen — — — — — allmännas bekostnad.

(Föreslagen lydelse)

ligt första stycket, må övergå till försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid, om han ej fyllt femtiofem år samt har god hälsa. Sådan ändring skall gälla från och med månaden närmast efter den, då framställning härom gjordes hos kassan, men må ej äga tillämpning vid sjukdom, som inträffat innan ändringen blivit gällande.

Upphör undantagande som avses i 2 § första stycket sista punkten att äga giltighet, skall beträffande tilläggssjukpenning, som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete, gälla en karenstid av nittiotre dagar. Den försäkrade må dock under de förutsättningar som angivas i andra stycket välja försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid; och skall därvid jämväl i övrigt tillämpas vad i andra stycket är stadgat.

Kvinnlig försäkrad, som är inskriven hos allmän försäkringskassa eller skulle hava varit inskriven där est hon uppfyllt åldersvillkoret i 1 kap. 4 §, äger vid barnsbörd rätt till moderskapspenning. Moderskapspenning utgör vid enkelbörd ettusen kronor och vid flerbörd nämnda belopp ökat med femhundra kronor för varje barn utöver ett.

a) fullgör värnpliktstjänstgöring eller vapenfri tjänst;

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 kap.

1 §.

Arbetsgivare skall — — — — — för tilläggspension.

Avgift till sjukförsäkringen utgår å summan av vad arbetsgivaren under året till arbetstagare hos honom i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad utgivit såsom lön eller, där fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten är för handen, annan ersättning för utfört arbete. *Härvid skall hänsyn icke tagas till arbetstagares lön eller ersättning i vad den för år räknat överstiger tjugutvå tusen kronor.*

Avgift till försäkringen för tilläggspension utgår å summan av vad arbetsgivaren under året till arbetstagare hos honom i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad utgivit såsom lön eller, där fall som avses i 11 kap. 2 § andra stycket är för handen, annan ersättning för utfört arbete, sedan från nämnda summa dragits *dels* ett belopp motsvarande det vid årets ingång gällande basbeloppet multiplicerat med det beräknade genomsnittliga antalet arbetstagare hos arbetsgivaren under året, *dels ock för varje arbetstagare sådan del av lön eller annan ersättning, som för år räknat överstiger sju och en halv gånger nämnda basbelopp.* Härvid skall arbetstagare, som under hela året varit anställd med full arbetstid, räknas såsom en arbetstagare och arbetstagare, som under året varit anställd i mindre omfattning, medräknas i motsvarande mån. Genomsnittliga antalet arbetstagare beräknas med en decimal. Om särskilda skäl föranleda därtill, må avgift

Avgift till sjukförsäkringen utgår å summan av vad arbetsgivaren under året till arbetstagare hos honom i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad utgivit såsom lön eller, där fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten är för handen, annan ersättning för utfört arbete.

Avgift till försäkringen för tilläggspension utgår å summan av vad arbetsgivaren under året till arbetstagare hos honom i penningar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad utgivit såsom lön eller, där fall som avses i 11 kap. 2 § andra stycket är för handen, annan ersättning för utfört arbete, sedan från nämnda summa dragits ett belopp motsvarande det vid årets ingång gällande basbeloppet multiplicerat med det beräknade genomsnittliga antalet arbetstagare hos arbetsgivaren under året. Härvid skall arbetstagare, som under hela året varit anställd med full arbetstid, räknas såsom en arbetstagare och arbetstagare, som under året varit anställd i mindre omfattning, medräknas i motsvarande mån. Genomsnittliga antalet arbetstagare beräknas med en decimal. Om särskilda skäl föranleda därtill, må avgift beräknas på sätt som avviker från vad nu stadgats men som giver i huvudsak samma resultat.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

beräknas på sätt som avviker från vad nu stadgats men som giver i huvudsak samma resultat.

Vid beräkning av avgift enligt denna paragraf skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön under året ej uppgått till trehundra kronor. Vad gäller sjukförsäkringen skall vidare, där ej fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten är för handen, vid beräkning av avgift bortses från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring. Såvitt angår försäkringen för tilläggspension skall bortses från arbetstagare, som vid årets ingång uppnått sextiofem års ålder, så ock från arbetstagare i fall då lön eller annan ersättning till honom antingen enligt 11 kap. 2 § sista stycket icke räknas såsom inkomst av anställning eller, om arbetstagaren icke är svensk medborgare eller mantalskriven härstädes, avser arbete utom riket.

Vid beräkning av avgift enligt denna paragraf skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön under året ej uppgått till trehundra kronor, och ej heller till arbetstagares lön eller ersättning i vad den för år räknat överstiger sju och en halv gånger det vid årets ingång gällande basbeloppet. Vad gäller sjukförsäkringen skall vidare, där ej fall som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten är för handen, vid beräkning av avgift bortses från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring. Såvitt angår försäkringen för tilläggspension skall bortses från arbetstagare, som vid årets ingång uppnått sextiofem års ålder, så ock från arbetstagare i fall då lön eller annan ersättning till honom antingen enligt 11 kap. 2 § sista stycket icke räknas såsom inkomst av anställning eller, om arbetstagaren icke är svensk medborgare eller mantalsskriven härstädes, avser arbete utom riket.

Om redares — — — — — stadgas särskilt.

2 §.

Försäkrad, som visst år är inskriven hos allmän försäkringskassa, skall för nämnda år *erlägga sjukförsäkringsavgift till kassan enligt vad nedan sägs.*

Har den försäkrade under året varit placerad i sjukpenningklass, skall

Försäkrad, som visst år är inskriven hos allmän försäkringskassa, skall för nämnda år *till kassan erlägga sjukförsäkringsavgift, som enligt vad nedan sägs avser kassans utgifter för sjukvårdsersättning, grundsjukpenning och tilläggsjukpenning.*

Avgift avseende utgifter för sjukvårdsersättning, vari inbegripas de

(Nuvarande lydelse)

i sjukförsäkringsavgiften ingå avgift avseende den allmänna försäkringskassans utgifter för sjukpenning jämte barntillägg samt för moderskapspenning. Sådan avgift utgår för varje månad, under vilken den försäkrade varit placerad i sjukpenningklass. Den som fullgör tjänstgöring såsom värnpliktig må, såframt han senast två månader efter tjänstgöringens slut gjort framställning därom hos kassan, befrias från avgift för varje hel månad av tjänstgöringstiden.

Har vid taxering året näst efter det år sjukförsäkringsavgiften avser beräknats till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst för den försäkrade eller, om han taxeras enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser, för någon av de samtaxerade, skall sjukförsäkringsavgiften innefatta avgift avseende den allmänna försäkringskassans utgifter för sjukvårdersättning.

Sjukförsäkringsavgiften skall icke innefatta avgift avseende utgifter för sjukvårdersättning, om den försäkrade vid utgången av det år avgiften avser upphört att vara inskriven hos allmän försäkringskassa eller fyllt sextiosju år eller för december månad samma år åtnjutit ålderspension eller förtidspension enligt denna lag.

Angående skyldighet — — — — — i uppbördsförordningen.

(Föreslagen lydelse)

utgifter för läkemedel som åvila de allmänna försäkringskassorna, skall erläggas under förutsättning att vid taxering året närmast efter det år avgiften avser till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst beräknats för den försäkrade eller, om denne taxerats enligt bestämmelserna för gift skattskyldig, för någon av de samtaxerade. Sådan avgift skall dock icke erläggas, om den försäkrade vid utgången av det år avgiften avser upphört att vara inskriven hos allmän försäkringskassa eller fyllt sextiosju år eller för december månad samma år åtnjutit ålderspension eller förtidspension enligt denna lag.

Avgift avseende utgifter för grundsjukpenning, vari inbegripas utgifterna för barntillägg och moderskapspenning, skall erläggas under förutsättning dels att den försäkrade under det år avgiften avser varit placerad i sjukpenningklass, dels att vid taxering året närmast efter det år avgiften avser till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst beräknats för den försäkrade eller, om denne taxerats enligt bestämmelserna för gift skattskyldig, för någon av de samtaxerade.

Avgift avseende utgifter för tilläggssjukpenning skall erläggas under förutsättning att den försäkrade under det år avgiften avser varit placerad i sjukpenningklass nr 3 eller högre sjukpenningklass.

4 §.

Avgift till sjukförsäkringen enligt 1 § skall utgå med en och fem tion-

Avgift till sjukförsäkringen enligt 1 § skall utgå med två och sex tion-

(Nuvarande lydelse)

dels procent av det belopp, varå avgiften skall beräknas. Av avgiften skola fyra femtondelar användas till bestridande av de allmänna försäkringskassornas utgifter för sjukvårdsersättning och återstoden till bestridande av kassornas utgifter för tilläggsjukpenning i vad den svarar mot inkomst av anställning. Medlen fördelas mellan kassorna i förhållande till deras utgifter för vardera ändamålet under året; och skola därvid de utgifter för läkemedel, som enligt vad därom är särskilt stadgat åvila kassorna, anses ingå i utgifterna för sjukvårdsersättning. Konungen äger med riksdagen förordna, att viss del av de medel, som enligt vad nu sagts skola tillgodoföras de allmänna försäkringskassorna, i stället skall ingå till en fond, benämnd allmänna sjukförsäkringsfonden, vilken förvaltas enligt grunder som fastställas i enahanda ordning.

(Föreslagen lydelse)

dels procent av det belopp, varå avgiften skall beräknas. Av avgiften skola sju tjugosjättedelar användas till bestridande av de allmänna försäkringskassornas utgifter för sjukvårdsersättning och återstoden till bestridande av kassornas utgifter för tilläggsjukpenning i vad den svarar mot inkomst av anställning. Medlen fördelas mellan kassorna i förhållande till deras utgifter för vardera ändamålet under året; och skola därvid de utgifter för läkemedel, som åvila kassorna, anses ingå i utgifterna för sjukvårdsersättning. Konungen äger med riksdagen förordna, att viss del av de medel, som enligt vad nu sagts skola tillgodoföras de allmänna försäkringskassorna, i stället skall ingå till en fond, benämnd allmänna sjukförsäkringsfonden, vilken förvaltas enligt grunder som fastställas i enahanda ordning.

6 §.

Sjukförsäkringsavgift fastställs — — öretal bortfaller.

Avgifterna enligt 2 § andra stycket skola vara så avvägda, att de i förening med andra för denna del av försäkringen tillgängliga medel förslå till bestridande av den allmänna försäkringskassans utgifter för sjukpenning jämte barntillägg samt för moderskapspenning ävensom till förvaltningskostnader och erforderlig fondering; och skola därvid utgifterna för barntillägg och moderskapspenning inbegripas i utgifterna för grundsjukpenning. Avgifterna skola i vad de avse grundsjuk-

avgift avseende utgifter för sjukvårdsersättning beräknas för hela året, avgift avseende utgifter för grundsjukpenning för varje månad under vilken den försäkrade varit placerad i sjukpenningklass och avgift avseende utgifter för tilläggsjukpenning för varje månad under vilken den försäkrade varit placerad i sjukpenningklass nr 3 eller högre sjukpenningklass.

Avgifterna avseende utgifter för sjukvårdsersättning, grundsjukpenning och tilläggsjukpenning skola

(Nuvarande lydelse)

penning vara lika stora för samtliga till grundsjukpenning berättigade försäkrade i den allmänna försäkringskassan. Såvitt angår tilläggsjukpenning skola avgifterna, till den del sådan sjukpenning svarar mot inkomst av anställning, vara lika stora för alla försäkrade i kassan, som med avseende å sådan inkomst tillhöra samma sjukpenningklass. Till den del tilläggsjukpenning svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete skola avgifterna vara lika stora för samtliga försäkrade i kassan, för vilka den nämnda delen av sjukpenningen är lika stor och för vilka samma karenstid gäller; därest undantagande, som avses i 3 kap. 2 § första stycket sista punkten, upphört att äga giltighet eller övergång till kortare karenstid skett efter ingången av den månad varunder den försäkrade fyllt fyrtio år, må dock med hänsyn till skillnad mellan de försäkrade i fråga om deras ålder göras avvikelse från vad nu stadgats. Avgifterna skola beräknas för månad.

(Föreslagen lydelse)

var för sig vara avvägda så, att de i förening med andra medel som äro tillgängliga för motsvarande del av försäkringen förslå till bestridande av den allmänna försäkringskassans utgifter för den delen samt till förvaltningskostnader och erforderlig fondering.

Avgifterna avseende utgifter för sjukvårdersättning och grundsjukpenning skola var för sig vara lika stora för samtliga avgiftspliktiga försäkrade i den allmänna försäkringskassan. Försäkrads avgifter för dessa ändamål må för år räknat tillsammans icke överstiga ett belopp motsvarande en tiondel av hans till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomst vid taxering året närmast efter det år sjukförsäkringsavgiften avser eller, om han taxerats enligt bestämmelserna för gift skattskyldig, en tjugondel av den sammanlagda beskattningsbara inkomsten. I första hand nedsättes avgiften avseende utgifter för sjukvårdersättning.

Avgifterna avseende utgifter för tilläggsjukpenning skola, till den del sådan sjukpenning svarar mot inkomst av anställning, vara lika stora för alla försäkrade i den allmänna försäkringskassan, som med avseende på sådan inkomst tillhöra samma sjukpenningklass. Till den del tilläggsjukpenning svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete skola avgifterna vara lika stora för samtliga försäkrade i kassan, för vilka den nämnda delen av sjukpenningen är lika stor och för vilka försäkringen är lika i fråga om karenstid. Om

(Nuvarande lydelse)

Är försäkrad på grund av vad i 4 kap. 3 § stadgas vid ingången av månad, för vilken avgift *enligt 2 § andra stycket* skall utgå, icke berättigad till sjukpenning för minst nittio dagar, nedsättes avgiften till hälften av det belopp, vartill den eljest skolat uppgå. Har försäkrad under visst år åtnjutit inkomst, för vilken erlagts sjömansskatt, skall avgift *enligt 2 § andra stycket avseende samma* år nedsättas med en tolfedel för varje månad, under vilken sådan inkomst åtnjutits.

Avgifterna enligt 2 § tredje stycket skola vara så avvägda, att de i förening med andra härför tillgängliga medel förslå till bestridande av den allmänna försäkringskassans utgifter för sjukvårdersättning, däri inbegripet utgifter för läkemedel, ävensom till förvaltningskostnader och erforderlig fondering. Avgifterna skola vara lika stora för samtliga avgiftspliktiga försäkrade i kassan samt beräknas för år.

(Föreslagen lydelse)

undantagande, som avses i 3 kap. 2 § första stycket sista punkten, upphört att äga giltighet eller övergång till försäkring med kortare karenstid eller utan karenstid skett efter ingången av den månad varunder den försäkrade fyllt fyrtio år, må dock med hänsyn till skillnad mellan de försäkrade i fråga om deras ålder göras avvikelse från vad nu stadgats.

Är försäkrad på grund av vad i 4 kap. 3 § stadgas vid ingången av månad, för vilken avgift *avseende utgifter för grundsjukpenning eller tilläggsjukpenning* skall utgå, icke berättigad till sjukpenning för minst nittio dagar, nedsättes avgiften till hälften av det belopp, vartill den eljest skolat uppgå. Har försäkrad under visst år åtnjutit inkomst, för vilken erlagts sjömansskatt, skall *sådan avgift avseende utgifter för grundsjukpenning eller tilläggsjukpenning, som hänför sig till samma år*, nedsättas med en tolfedel för varje månad, under vilken sådan inkomst åtnjutits.

Den som fullgör värnpliktstjänstgöring eller vapenfri tjänst må, om han senast två månader efter tjänstgöringens slut gjort framställning därom hos den allmänna försäkringskassan, befrias från avgift avseende utgifter för grundsjukpenning eller tilläggsjukpenning för varje hel månad av tjänstgöringstiden.

7 §.

Till allmän försäkringskassa utgår

Till allmän försäkringskassa utgår

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

för varje år statsbidrag med hälften av kassans utgifter för

för varje år statsbidrag med *fyrtyo procent* av kassans utgifter för

a) sjukvårdsersättning, ————— d) moderskapspenning.

21 kap.

1 §.

Kvinnlig försäkrad, ————— visst sjukpenningtillägg.

Genom frivilliga ————— 3 kap.

Sjukpenning som avses i denna paragraf må ej uppgå till högre belopp än *tolv* kronor för dag. Ej heller må sjukpenningtillägg uppgå till högre belopp än som motsvarar skillnaden mellan *tolv* kronor och den sjukpenning, vartill den försäkrade är berättigad enligt 3 kap.

Sjukpenning som avses i denna paragraf må ej uppgå till högre belopp än *femton* kronor för dag. Ej heller må sjukpenningtillägg uppgå till högre belopp än som motsvarar skillnaden mellan *femton* kronor och den sjukpenning, vartill den försäkrade är berättigad enligt 3 kap.

Vid tillämpning ————— denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1967.

Utan hinder av 3 kap. 5 § tredje stycket lagen om allmän försäkring må försäkrad, som är placerad i sjukpenningklass nr 15, placeras i högre sjukpenningklass vid ingången av år 1967.

Försäkrad är enligt vad riksförsäkringsverket bestämmer skyldig att före ikraftträdandet lämna de uppgifter som fordras för tillämpningen av de nya bestämmelserna.

De äldre bestämmelserna i 3 kap. 10 § gälla alltjämt i fråga om sjukperiod, som börjat före utgången av år 1966, om karenstid enligt de äldre bestämmelserna dessförinnan gått till ända.

I fråga om tilläggssjukpenning, som svarar mot inkomst av annat förvärsarbete och för vilken vid utgången av år 1966 gäller en karenstid av tre dagar, gäller samma karenstid även efter ikraftträdandet, om den försäkrade dessförinnan gör anmälan därom till den allmänna försäkringskassan.

Äldre bestämmelser gälla alltjämt i fråga om avgift och statsbidrag för tid före ikraftträdandet.

Bestämmelserna om den som fullgör vapenfri tjänst lända till efterrättelse från och med den 1 oktober 1966.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 3 och 5 §§ förordningen den 18 december 1959 (nr 555)
angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring

Härigenom förordnas, att 3 och 5 §§ förordningen den 18 december 1959 angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.

Avgiften till sjukförsäkringen utgår efter den för året gällande procentsatsen och beräknas för varje redare å summan av lön till arbetstagare som i 1 § sägs, sedan därifrån för varje arbetstagare dragits sådan del av lön, som för år räknat överstigit *tjugutvåtusen kronor*. Härvid skall bortses från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring.

Avgiften till sjukförsäkringen utgår efter den för året gällande procentsatsen och beräknas för varje redare å summan av lön till arbetstagare som i 1 § sägs, sedan därifrån för varje arbetstagare dragits sådan del av lön, som för år räknat överstigit *sju och en halv gånger det i 1 kap. 6 § lagen om allmän försäkring avsedda basbelopp som gäller vid årets ingång*. Härvid skall bortses från arbetstagare, som icke är obligatoriskt försäkrad enligt lagen om yrkesskadeförsäkring.

5 §.

Av avgiften till sjukförsäkringen skola *fyra femtondelar* användas till bestridande av de allmänna försäkringskassornas utgifter för sjukvårdstersättning och återstoden till bestridande av kassornas utgifter för tilläggssjukpenning.

Av avgiften till sjukförsäkringen skola *sju tjugosjättedelar* användas till bestridande av de allmänna försäkringskassornas utgifter för sjukvårdstersättning och återstoden till bestridande av kassornas utgifter för tilläggssjukpenning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1967.

Äldre bestämmelser gälla alltjämt i fråga om avgift för tid före ikraftträdandet.

¹ Förordningen omtryckt 1962:397.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 18 maj 1956 (nr 293) om ersättning åt smittbärare

Härigenom förordnas, att 4 § lagen den 18 maj 1956 om ersättning åt smittbärare¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Är den till ersättning berättigade intagen å sjukhus, som i lagen om allmän försäkring omförmäles, skall ersättningen för inkomstbortfall minskas med fem kronor för dag, dock med högst hälften av ersättningsbelopp. Det lägsta ersättningsbeloppet till kvinna, som stadigvarande sammanbor med eget eller makes barn, adoptivbarn eller fosterbarn under tio år, skall för tid då hon är intagen å sjukhus utgöra *sju* kronor för dag.

Är den till ersättning berättigade intagen å sjukhus, som i lagen om allmän försäkring omförmäles, skall ersättningen för inkomstbortfall minskas med fem kronor för dag, dock med högst hälften av ersättningsbelopp. Det lägsta ersättningsbeloppet till kvinna, som stadigvarande sammanbor med eget eller makes barn, adoptivbarn eller fosterbarn under tio år, skall för tid då hon är intagen å sjukhus utgöra *åtta* kronor för dag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1967.

¹ Senaste lydelse av 4 § se 1962: 410.

Förslag

till

Förordning

**angående ändrad lydelse av 28 § 2 mom. förordningen den 14 december 1956
(nr 629) om erkända arbetslöshetskassor**

Härigenom förordnas, att 28 § 2 mom. förordningen den 14 december 1956 om erkända arbetslöshetskassor¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

2 m o m. Karenstid anses fullgjord, när medlem blir arbetslös efter att hava

åtnjutit hel sjukpenning enligt lagen om allmän försäkring eller lagen om yrkesskadeförsäkring för så många dagar, att deras antal ökat med *tre* motsvarar den för honom föreskrivna karenstiden, eller

under minst fem dagar fullgjort — — — — — i 22 §.

(Föreslagen lydelse)

2 m o m. Karenstid anses fullgjord, när medlem blir arbetslös efter att hava

åtnjutit hel sjukpenning enligt lagen om allmän försäkring eller lagen om yrkesskadeförsäkring för så många dagar, att deras antal ökat med *ett* motsvarar den för honom föreskrivna karenstiden, eller

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1967.

Äldre bestämmelser gälla alltjämt, när medlem blir arbetslös efter sjukperiod som börjat före ikraftträdandet.

¹ Förordningen omtryckt 1964: 495.

Förslag

till

Förordning

**om ändrad lydelse av 2 § förordningen den 22 april 1960 (nr 77)
angående byggnadsforskningsavgift**

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen den 22 april 1960 angående byggnadsforskningsavgift¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Byggnadsforskningsavgift utgår — — — — — (kodnummer 403).

Vid beräkning av byggnadsforskningsavgift skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön hos arbetsgivaren under året ej uppgått till trehundra kronor, och ej heller till arbetstagares lön i vad lönen överstiger tjugutvåtusen kronor för år räknat.

Vid beräkning av byggnadsforskningsavgift skall hänsyn icke tagas till arbetstagare, vars lön hos arbetsgivaren under året ej uppgått till trehundra kronor, och ej heller till arbetstagares lön i vad lönen för år räknat överstiger sju och en halv gånger det i 1 kap. 6 § lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring avsedda basbelopp som gäller vid årets ingång.

Angående debitering — — — — — särskilt stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1967.

Äldre bestämmelser gälla alltjämt i fråga om avgift för tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse av 2 § se 1964:32.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i lagen om allmän försäkring, som innebär borttagande av karensdagar, höjning av sjukpenningbeloppen och utbyggnad av sjukpenningsskalan.

De nuvarande reglerna om karenstid föreslås slopade. Sjukpenning skall enligt huvudregeln utgå fr. o. m. dagen efter insjuknandedagen. För sjukperioder, som inte varar mer än sex dagar utöver insjuknandedagen, skall gälla en s. k. fridagsregel, som innebär att sjukpenning utgår endast för dag då den försäkrade skulle ha utfört förvärvsarbete i sin huvudsakliga sysselsättning. Under en sjukperiod skall dock fridagsregeln kunna tillämpas på högst två fridagar. Fridagsregeln skall inte avse hemmafruförsäkrade kvinnor och inte heller sådana förvärvsarbetande kvinnor som är sjukpenningklassplacerade för enbart grundsjukpenning och som skulle ha varit hemmafruförsäkrade om deras årsinkomst av förvärvsarbete inte uppgått till minst 1 800 kr.

Sjukpenningen i de nuvarande sjukpenningklasserna höjs med belopp mellan 1 kr. och 6 kr. Sjukpenningens genomsnittliga kompensationsgrad ökar genom höjningen från ca 65 % till drygt 80 %. Vid en årsinkomst av 15 000 kr. stiger sjukpenningen från 20 till 25 kr. och vid en årsinkomst av 20 000 kr. från 25 till 31 kr.

Grundsjukpenningen, som framför allt är av intresse för de hemmafruförsäkrade kvinnorna, höjs från 5 till 6 kr.

Sjukpenningsskalan byggs ut med sex nya sjukpenningklasser, så att dess övre gräns ungefärligen motsvarar taket inom ATP. Den högsta sjukpenningklassen föreslås avse årsinkomster på minst 39 000 kr. och ge 52 kr. om dagen i sjukpenning.

Moderskapspenningen föreslås höjd från 900 till 1 000 kr. vid enkelbörd. Höjningen av sjukpenningbeloppen gäller även tilläggssjukpenning vid barnbörd.

Inom den frivilliga sjukpenningförsäkringen för hemmafruar och studerande skall det bli möjligt att försäkra sig för 15 kr. per dag — inklusive sjukpenning på grund av den obligatoriska försäkringen — mot f. n. 12 kr.

Kostnaderna för de föreslagna förbättringarna beräknas till drygt 770 milj. kr. per år. Kostnadsökningen skall enligt förslaget i princip finansieras avgiftsvägen. För löntagarnas del tas avgiftshöjningen i huvudsak ut i form av ökad arbetsgivaravgift. Procentsatsen för arbetsgivaravgiften höjs från 1,5 till 2,6 och underlaget för avgiftsuttaget, som f. n. är löner upp till 22 000 kr. om året, blir löner upp till ett belopp motsvarande 7,5 gånger basbeloppet, dvs. ATP-taket. För löntagare i de vanligaste inkomstlägena kan den sjukförsäkringsavgift, som de själva betalar via skattsedeln, beräknas öka med 20—25 kr. för gift och med 40—50 kr. för gift man, vars

hustru inte har inkomst. I de fall då en löntagare får höjd sjukpenning också på grund av att sjukpenningsskalan byggs ut med nya klasser blir ökningen större.

För dem som är sjukpenningförsäkrade för annan förvärvsinkomst än anställningsinkomst stiger sjukförsäkringsavgiften avsevärt mera. För tilläggssjukpenning som svarar mot annan inkomst än anställningsinkomst skall det alltjämt vara möjligt för den försäkrade att välja karenstid — enligt förslaget 3 dagar, 33 dagar eller 93 dagar — och på så sätt få lägre avgift.

Enligt förslaget skall avgift för grundsjukpenning liksom avgift för sjukvårdsförmåner erläggas endast om den försäkrade eller hans make kommer upp till beskattningsbar inkomst. Avgiften för dessa båda ändamål skall sammanlagt inte få överstiga 10 % av den beskattningsbara inkomsten.

Bidragsprocenten för statsbidraget till sjukförsäkringen föreslås sänkt från 50 till 40. Härigenom stannar statens kostnadsökning på grund av reformen vid ca 12 milj. kr. per år.

I propositionen föreslås att riksdagen för budgetåret 1966/67 till bidrag till sjukförsäkringen beviljar ett förslagsanslag av 455 milj. kr.

Reformen är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1967.

Motionsyrkandena

I *motionerna I: 323* och *II: 388* har yrkats, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära sådan översyn av nu gällande tillämpningsföreskrifter att kvinnor och män behandlas lika i sjukförsäkringsfrågor».

I *motionerna I: 737* och *II: 909* har yrkats, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla

1) om översyn av regler och tillämpningsföreskrifter avseende allmän sjukförsäkring i syfte att uppnå likställighet mellan manlig och kvinnlig försäkringstagare, samt

2) att åtgärder vidtages i syfte att åstadkomma en tillförlitlig och jämförande statistik rörande sjukfrekvens och faktorer som påverkar denna, varvid särskild hänsyn skall tagas till variationer betingade av geografiska, tjänste- och åldersmässiga förhållanden».

I *motionerna I: 739* och *II: 911* har yrkats, »att 3 kap. 10 § tredje stycket i förslaget till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 om allmän försäkring ändras dithän att åldersgränsen för barnen höjes från sexton till aderton år».

I *motionerna I: 740* och *II: 906* har yrkats, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag till ändring av bestämmelserna i lagen om allmän försäkring 3 kap. 13 § i överensstämmelse med vad som i motionen anförts».

I motionerna I: 741 och II: 908 har yrkats,

»att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om redovisning inom tre år efter reformens ikraftträdande av konsekvenserna av reformen samt om förslag till ändringar som därvid kan anses motiverade, samt

att riksdagen måtte besluta om höjning av moderskapspenningen vid enkelbörd till 1 080 kr. och om höjning till 540 kr. av det belopp som tillkommer vid flerbörd för varje barn utöver ett».

I motionerna I: 742 och II: 910 har yrkats,

»att riksdagen måtte

1. antaga det till propositionen nr 113 fogade förslaget till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring med de ändringar att 3 kap. 4 och 10 §§ erhåller nedanstående lydelse.

4 §.

Försäkrad som — — — följande tabell:

Sjukpenningssklass nr	Inkomsten av förvärvsarbete uppgår för år		Sjukpenning kr.	
	till kr.	men ej till kr.	Ogifta samt gift, vars make/maka är placerad i sjukp. klass 8 eller högre	Gift, vars make/maka är placerad i sjukp. klass 7 eller lägre
2.....	1 800	2 600	6	6
3.....	2 600	3 400	7	7
4.....	3 400	4 200	7	8
5.....	4 200	5 000	8	9
6.....	5 000	5 800	9	10
7.....	5 800	6 800	11	12
8.....	6 800	8 400	13	14
9.....	8 400	10 200	15	16
10.....	10 200	12 000	18	19
11.....	12 000	14 000	20	22
12.....	14 000	16 000	23	25
13.....	16 000	18 000	25	28
14.....	18 000	21 000	27	31
15.....	21 000	24 000	30	34
16.....	24 000	27 000	33	37
17.....	27 000	30 000	35	40
18.....	30 000	33 000	38	43
19.....	33 000	36 000	41	46
20.....	36 000	39 000	44	49
21.....	39 000	—	46	52

Av sjukpenningbeloppet — — — återstoden tilläggsjukpenning.

För dag — — — av anställning.

För kvinnlig — — — haft barn.

10 §.

För den — — — erkänd arbetslöshetskassa.

Varar sjukperioden högst tretton dagar utöver den dag då sjukdomsfallet inträffade, utgår sjukpenning för dag, då den försäkrade icke skulle hava utfört förvärvsarbete i sin huvudsakliga sysselsättning, endast i den mån antalet sådana dagar, den dag då sjukdomsfallet inträffade oräknad, överstiger två.

Utan hinder — — — bör utgå.

Såsom sjukperiod — — — i 7 §.

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för fortlöpande registrering av de återverkningar på olika områden som de i föreliggande proposition upptagna förslagen kan ge upphov till».

I *motionen I: 738* har yrkats, »att riksdagen vid behandling av proposition nr 113 i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t, med beaktande av vad som anförts i motionen, snarast måtte vidtaga åtgärder för att effektivisera kontrollen i samband med korttidsfrånvaro på grund av sjukdom».

I *motionen II: 890* har yrkats, »att riksdagen med godkännande i övrigt av Kungl. Maj:ts proposition nr 113 beslutar jämställa män och kvinnor i enlighet med vad jag ovan anført och sålunda ändrar samtliga paragrafer i detta avseende samt hemställer jag till vederbörande utskott att utarbета förslag till erforderlig lagtext».

I *motionen II: 907* har yrkats,

»att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 113 måtte besluta, att den i propositionen intagna spärregeln må utformas så, att sjukpenning icke bör utgå för första arbetsdagen efter insjuknandedagen och icke heller för den andra arbetsfria dagen, dock med den återgångsregeln, att sjukpenning skall utgå även för sagda dagar, därest sjukskrivningsperioden omfattar mer än sex dagar; samt

att vederbörande utskott måtte utarbета förslag till härför erforderlig författningstext».

Beträffande de skäl motionärerna anført till stöd för sina yrkanden får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 323, I: 738, II: 890 och II: 906—911.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, *statsrådet Aspling*, har i propositionen anført:

Allmänna synpunkter

Genomförandet av den allmänna sjukförsäkringen år 1955 betecknar jämte pensionsreformen det viktigaste inslaget i de senare årens nyskapande arbete på den sociala trygghetens område. Försäkringen innebär att medborgarna garanteras inte bara ersättning för sjukvårdsutgifter utan även kompensation för inkomstbortfall på grund av sjukdom. I synnerhet i det senare hänseendet var sjukförsäkringen med sina i förhållande till inkomstbortfallets storlek graderade förmåner banbrytande på den allmänna försäkringens område. Detta hindrar inte att önskemålen om reformer och förbättringar av socialförsäkringen i stor utsträckning varit inriktade på sjukförsäkringen. Redan år 1958 skedde en betydande förbättring av sjukpenningförsäkringen. Ursprungligen gällde att sjukpenningen i samtliga sjukpenningklasser utom de tre lägsta sjönk efter 90 dagar. Genom 1958 års reform förlängdes denna tid till 180 dagar. En ny betydande förbättring av sjukförsäkringen skedde i samband med tillkomsten av lagen om allmän försäkring år 1962.

Genom 1962 års lagstiftning fick sjukförsäkringen i huvudsak sitt nuvarande innehåll. Reformen innebar bl. a. att grundsjukpenningen höjdes från 3 kr. till 5 kr. och att sjukpenningsskalan byggdes ut så att den kom att omfatta förvärvsinkomst t. o. m. 21 000 kr. om året mot tidigare 14 000 kr. om året. Vidare slopades regeln om lägre sjukpenning efter 180 dagar och sjukhjälpstiden, som tidigare varit begränsad till maximalt 730 dagar för varje sjukdom, blev i princip obegränsad. Det obligatoriska försäkringskyddet utvidgades till att omfatta inte bara anställningsinkomster utan även inkomster av annat förvärvsarbete.

I prop. 1962:90 med förslag till lag om allmän försäkring, m. m. uttalade min företrädare i ämbetet att socialförsäkringen även i fortsättningen lovade att bli ett fält som bjöd på en rik utveckling. Detta uttalande har i hög grad besannats. En rad betydelsefulla reformfrågor på sjukförsäkringens område prövas av 1961 års sjukförsäkringsutredning. Utredningen avlämnade i följd ett delbetänkande med förslag till en allmän tandvårdsförsäkring. Förslaget har remissbehandlats och är nu föremål för övervägande i socialdepartementet. På pensionssidan arbetar pensionsförsäkringskommittén, som har att ta ställning till bl. a. frågorna om folkpensionsförmåner efter år 1968 och pensionsförmånerna till dem som invalidiserats i unga år. Med anledning av ett delbetänkande, som kommittén lämnade i höstas, har nyligen avlåtits proposition till riksdagen med förslag till bl. a. förbättrade förmåner för vissa handikappade.

I fråga om sjukpenningförsäkringen har reformönskemålen i stor utsträckning inriktats på frågorna om ett slopande eller en förkortning av karenstiden och om sjukpenningens kompensationsnivå. Huvudregeln i fråga om karenstiden är att sjukpenning inte utgår för de tre första dagarna i varje sjukperiod, insjuknandedagen inräknad. Kompensationsnivån är så

avvägd, att sjukpenningen efter karenstidens utgång ersätter ungefär 65 % av den förlorade nettoinkomsten.

För flertalet löntagare är sjukförsäkringens förmåner det enda ekonomiska skyddet vid sjukdom. Det finns emellertid betydande löntagargrupper som har ett bättre skydd vid sjukdom på grund av att de i kollektivavtal är tillförsäkrade sjuklöneförmåner. Hit hör huvuddelen av tjänstemännen, såväl de hos staten, kommunerna och landstingen anställda som de som är anställda på den privata arbetsmarknaden. Även huvuddelen av övriga löntagare, som är anställda hos staten, kommunerna och landstingen, är tillförsäkrade sjuklöneförmåner, medan sådana förmåner till andra än tjänstemän hör till undantagen på den privata arbetsmarknaden. Sjuklöneförmånerna till statens anställda innebär i korthet att den anställde fr. o. m. der första sjukdagen uppbär en sjuklön, som motsvarar ungefär 90 % av der ordinarie lönen, samt att staten tillgodogör sig den sjukpenning som tillkommer den anställde. Sjuklöneförmånerna på kommun- och landstingsidan är något annorlunda konstruerade men ger i huvudsak samma ekonomiska resultat. De sjuklöneförmåner, som tillkommer tjänstemän på der privata arbetsmarknaden, kan i stort sett jämföras med dem som förekommer på den statliga och den kommunala sidan.

Den klyfta som sålunda existerar mellan tjänstemännen och arbetarna på den privata arbetsmarknaden i fråga om den ekonomiska tryggheten vid sjukdom har länge upplevts som en social orättvisa. I synnerhet har den omständigheten att större delen av löntagarna på den privata arbetsmarknaden saknar ekonomiskt skydd under karensdagarna gett anledning till missnöje.

Karensreglerna har uppfattats såsom ogynnsamma även från en annan utgångspunkt. När den allmänna sjukförsäkringen genomfördes samordnades den med yrkesskadeförsäkringen på så sätt att skyddet vid yrkesskada skulle utgå från sjukförsäkringen under den s. k. samordningstiden, som i princip är 90 dagar efter dagen för yrkesskadan. Härigenom kom karensreglerna att gälla även vid yrkesskada. Detta betydde en försämring, eftersom sjukpenning vid yrkesskada enligt äldre regler utgick fr. o. m. dagen efter olycksfallsdagen om sjukdomen varade mer än två dagar, olycksfallsdagen oräknad.

LO har både vid 1962 års och vid 1964 års avtalsrörelser fört fram krav på sjuklöneförmåner även för arbetarna under karensdagarna. Kraven har emellertid vid båda tillfällena avböjts av arbetsgivarsidan. Enligt vad Svenska arbetsgivareföreningen uppgivit har den avvisande inställningen motiverats dels av kostnadsskäl och dels från principiella utgångspunkter. Sedan det till följd härav blivit aktuellt att lagstiftningsvägen lösa frågan om en förbättring av den ekonomiska tryggheten vid sjukdom för de stora löntagargrupperna, har det från arbetsgivarsidan i årets löneförhandlingar föreslagits en ordning som skulle ge sjuklöneförmåner under karensdagarna,

i princip lika för arbetare och tjänstemän. I huvuddrag innebär förslaget att det för varje anställd skulle öppnas ett sjuksparkonto i bank, på vilket arbetsgivaren skulle göra insättningar för varje avlöningsperiod och från vilket arbetstagaren skulle ha rätt att för varje karensdag ta ut ett visst belopp av de inestående medlen. Om arbetstagaren inte drabbades av sjukdom och därför inte utnyttjade kontot, skulle han likväl ha rätt att lyfta de inestående medlen med undantag av ett minimibelopp, motsvarande beloppet för ett visst antal karensdagar. För anställda, som till följd av dålig hälsa har mycket hög sjukdomsfrekvens, skulle finnas vissa kompletterande anordningar.

Mot en lösning av karenstidsproblemet efter de från arbetsgivarhåll föreslagna riktlinjerna kan invändas att den skulle premiera arbetstagare med god hälsa på ett sätt som från sociala synpunkter inte är motiverat. Man kan inte heller bortse från att förslaget kan ha vissa från medicinsk synpunkt mindre gynnsamma effekter. Förslaget kan få till följd att den som är sjuk infinner sig på arbetsplatsen, fastän det både för hans egen och för omgivningens hälsa skulle ha varit bättre om han stannat hemma.

En förutsättning för genomförandet av den av arbetsgivareföreningen föreslagna ordningen torde vara att den kommer att gälla för såväl arbetare som tjänstemän. Redan vid 1964 års avtalsrörelse förde arbetsgivarparten fram ett förslag av denna innebörd till tjänstemännens organisationer, men dessa avvisade då förslaget. Inte heller den fackliga arbetarrörelsen har ansett förslaget antagbart.

Vad som sålunda förekommit visar att avtalsvägen inte är framkomlig när det gäller att tillgodose de berättigade önskemålen om en utjämning av skillnaderna mellan olika grupper i fråga om det ekonomiska skyddet vid sjukdom. I detta läge anser jag det naturligt att gå fram på den väg som tidigare visat sig effektiv för att nå lösningar av stora sociala frågor, nämligen lagstiftningsvägen. Mot denna bakgrund har jag låtit utarbeta promemorian om förbättrad sjukpenningförsäkring.

De förslag som promemorian innehåller innebär en avsevärd förbättring och utbyggnad av den allmänna försäkringens sjukpenningförmåner. I huvudsak innebär förslagen att de nuvarande karensreglerna slopas och att sjukpenningen i regel skall utgå redan fr. o. m. den första dagen efter insjuknandedagen. Vid sjukdom, som varar mindre än åtta dagar, skall sjukpenning dock inte utges för den första eller den andra dagen efter insjuknandedagen, om inte sjukdomen hindrat den försäkrade att utföra förvärvsarbete som han annars skulle ha utfört. Sjukpenningen föreslås höjd så att den i de vanligaste inkomstlägena kompenserar ca 80 % av inkomstbortfallet. Sjukpenningsskalan byggs enligt förslaget ut så att den kommer att täcka inkomster upp till ATP-taket.

Den bärande tanken i promemorian, att man bör söka åstadkomma likställighet mellan olika arbetstagargrupper i fråga om skyddet mot inkomstbortfall vid sjukdom, har fått ett gynnsamt mottagande vid remissbehand-

lingen. Remissinstanserna är positiva till en förbättring av sjukpenningförmånerna. Mot de i promemorian framlagda förslagen har dock inväntats att deras genomförande skulle leda till en ökad frånvaro från arbetet och därmed till såväl ökade kostnader för produktionen som minskad produktion. Det är givet att reformen ger ökade möjligheter för de anställda att vid sjukdom stanna hemma från arbetet för att återvinna hälsan. Denna effekt betraktar jag som en av de stora och värdefulla vinsterna med den föreslagna förbättringen av det ekonomiska skyddet vid sjukdom. Dessa vinster begränsar sig inte till den enskildes välfärd utan de kan beräknas komma även samhället i dess helhet till godo.

Bakom farhågorna för att förslagen skulle negativt återverka på produktionen och leda till högre kostnader än som är motiverat av att bereda skydd vid sjukdom ligger uppfattningen att de förbättrade sjukpenningförmånerna kommer att ge upphov till missbruk av försäkringen. I synnerhet anses sloandet i huvudsak av karenstiden vara ägnat att inbjuda till missbruk. Det kan naturligtvis alltid sägas att väl utbyggda sociala trygghetsanordningar innesluter vissa risker för missbruk. Erfarenheterna av de stora sociala reformer, som genomförts under de sist förflutna tio åren och som nu är i tillämpning, ger emellertid enligt min mening knappast grund för antagandet att ett sådant missbruk skulle få stor omfattning. Tvärtom torde kunna sägas att de svenska löntagarna genomgående visat prov på hög arbetsmoral och stor lojalitet i förhållande till både arbetsgivare och arbetskamrater. Jag vill hänvisa till att statens, kommunernas och landstingens anställda liksom tjänstemännen på den privata arbetsmarknaden sedan länge varit tillförsäkrade sjuklöneförmåner, som är jämförbara med de i promemorian föreslagna sjukpenningförmånerna.

Risken för att ett mindre antal personer kan tänkas vilja missbruka de förmåner försäkringen ger kan enligt min mening inte utgöra ett godtagbart skäl för att beröva den stora massan lojala medborgare den stora fördel, som det innebär att inte av ekonomiska skäl behöva avstå från den ledighet från arbetet som kan behövas för att på ett riktigt och effektivt sätt bota en sjukdom.

Karenstiden

Att stora grupper av löntagare saknar skydd mot inkomstbortfall vid sjukdom under sjukförsäkringens tre karensdagar är, som jag redan konstaterat, en viktig anledning till önskemålen om förbättring av sjukpenningförsäkringen.

I promemorian har föreslagits att de nuvarande karensdagarna slopas, så när som på att sjukpenning alltjämt inte skall utgå för insjuknandedagen. Ett tillgodoseende av önskemålen om likställighet kan synas kräva att sjukpenning utgår även för den dagen. Ett sådant steg skulle emellertid medföra att sjukpenning kunde utgå även för dag då den försäkrade insjuknat

efter arbetstidens slut och således inte gått miste om inkomst. Det kan påpekas att sjuklöneförmånen inte leder till sådan dubbelersättning. Remissinstanserna har godtagit att sjukpenning inte utgår för insjuknandedagen. Jag förordar den ändringen i karensreglerna att sjukpenning i princip skall utgå fr. o. m. dagen efter insjuknandedagen. Detta innebär att karenstiden i praktiken försvinner i de fall då insjuknandet ägt rum så sent på dagen att den försäkrade inte går miste om arbetsförtjänst för den dagen. Att behålla termen karenstid för en företeelse som kan gälla endast en del av sjukdomsfallen synes inte motiverat. Såsom föreslagits i promemorian bör med hänsyn härtill denna term i fortsättningen inte användas i förevarande sammanhang. I stället bör den nya regeln få den utformningen att sjukpenning inte utgår för den dag då sjukdomsfallet inträffade.

Enligt promemorian skall regeln att sjukpenning inte utgår för insjuknandedagen gälla utan undantag. Arbetsmarknadsstyrelsen har påpekat att detta kan medföra försämringar för de arbetslöshetsförsäkrade, eftersom det enligt nuvarande regler inte skall tillämpas karenstid när den försäkrade vid sjukperiodens början är berättigad till dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa. Styrelsen har förordat att de nuvarande samordningsreglerna mellan arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen i sak bibehålls. Jag finner dessa önskemål befogade och föreslår därför den ändringen i förhållande till promemorieförslaget att liksom nu sjukpenning skall kunna utges även för insjuknandedagen, när den försäkrade på grund av sjukdomen gått miste om dagpenning från erkänd arbetslöshetskassa för den dagen.

Sjukpenningen utgår enligt nuvarande regler för varje dag i sjukperioden, sedan väl karenstiden gått till ända. Sjukpenning utges således även för dagar då den försäkrade inte skulle ha utfört förvärvsarbete och då han inte lidit någon inkomstförlust. Överkompensation uppstår likväl regelmässigt inte. Karensreglerna har den effekten att kortare sjukdomsfall under veckoslut och helger, då den försäkrade inte skulle ha utfört förvärvsarbete, inte leder till sjukpenningersättning.

Ett borttagande av karenstiden enligt vad jag nyss förordat ger upphov till vissa svårigheter med hänsyn till att sjukpenningen utgår per kalenderdag och inte bara per arbetsdag. Sålunda skulle sjukpenning kunna utgå till den som insjuknar och sjukanmäler sig på en fredag kväll efter arbetets slut och är sjuk över lördagen och söndagen för att åter gå i arbete på måndagen, även om han under lördagen och söndagen inte skulle ha utfört förvärvsarbete.

För att motverka sådana effekter av karenstidsförkortningen har i promemorian föreslagits en spärregel för sjukdomsfall, som varar mindre än åtta dagar inberäknat insjuknandedagen. Den föreslagna regeln har utformats som en fridagsregel och innebär att sjukpenning inte skall utgå för den första eller den andra dagen efter insjuknandedagen, om inte sjukdomen hindrat den försäkrade att utföra förvärvsarbete som han eljest skulle ha utfört.

Sjukpenningen syftar till att ge ersättning för inkomstbortfall. Det torde inte råda delade meningar om att det, när karenstiden slopas, behövs en fridagsregel för att säkerställa inkomstbortfallsprincipen. Däremot har den utformning fridagsregeln fått i promemorian gett anledning till åtskillig remisskritik. Man har pekat på att regeln kan leda till stor ojämnhet i ersättningen beroende på vilken dag insjuknandet äger rum. I åtskilliga fall skulle regeln inte hindra att sjukpenningen ger betydande överkompensation. Som exempel härpå har anförts det fallet att en timavlönad försäkrad, som har femdagarsvecka med lördag och söndag såsom lediga dagar, blir sjuk en onsdag kväll, då han också anmäler sjukdomsfallet till försäkringskassan, och åter är frisk och i arbete på måndagen. Enligt förslaget i promemorian skulle han bli berättigad till sjukpenning för torsdag—söndag eller för fyra dagar, trots att han förlorar inkomst endast för torsdag och fredag. Kompensationen skulle då kunna överstiga inkomstbortfallet, åtminstone om sjukpenningens nivå också höjs. Skulle däremot den försäkrade i stället insjukna på en fredag kväll och återgå i arbete påföljande onsdag, skulle fyra dagars sjukdom med två dagars bortovaro från arbetet ge sjukpenning endast för två dagar. Skillnaden beror på att i det senare fallet lördagen och söndagen utgör den första och den andra dagen efter dagen för insjuknandet, medan de i det förra fallet utgör den tredje och den fjärde dagen efter insjuknandedagen.

Ett par remissyttranden innehåller förslag om att fridagsregeln skall göras tillämplig på flera arbetsfria dagar än den första och den andra dagen efter insjuknandedagen. Ett förslag är att regeln skall vara tillämplig på de fyra första dagarna efter insjuknandedagen. Ett annat går ut på att man under en hel sjudagarsperiod efter insjuknandedagen skall räkna bort arbetsfria dagar.

Enligt min mening bör den i promemorian föreslagna fridagsregeln ändras, så att överkompensation inte uppstår i fall av den typ som påtalats vid remissbehandlingen. Härvid bör dessutom eftersträvas att dagen för insjuknandet och förläggningen av den försäkrades arbetstid så litet som möjligt påverkar den kompensation som sjukpenningen ger. Vid övervägande av olika möjliga alternativ har jag funnit den bästa lösningen vara, att sjukpenning inte får utgå för arbetsfri dag, som utgör någon av de sex första dagarna efter insjuknandedagen. Sjukpenning skall dock inte på grund av fridagsregeln kunna falla bort för mer än två dagar. I denna utformning fyller fridagsregeln först och främst den funktionen att sjukpenning inte utgår när sjukperioden omfattar endast en eller två arbetsfria dagar. Vidare blir den sammanlagda sjukpenningen lika stor, oberoende av om den eller de arbetsfria dagarna ligger i början, inuti eller i slutet av en sjukperiod om högst sex dagar, insjuknandedagen oräknad. Sjukpenningen ger också inom en sådan sjukperiod i regel samma kompensationsgrad oberoende av hur lång sjukperioden är och vilken dag den försäkrade insjuknar. Det sista betraktar jag som en värdefull vinst med den nya regeln, ty särskilt i detta

hänseende har de nu gällande karensreglerna kunnat ge högst varierande resultat. I motsats till nuvarande karensregler kan fridagsregeln aldrig leda till att den försäkrade går miste om sjukpenning för dag då han skulle ha utfört förvärvsarbete.

Sjukpenningen är så beräknad att den åsyftade kompensationsgraden för en vecka uppnås när sjukpenning utgår för samtliga sju veckodagar. Fridagsregeln leder till att kompensationsgraden blir lägre för den första veckan. Detta torde kunna godtas i fråga om kortare sjukdomsfall. Vid längre sjukdomsfall är det däremot angeläget att den åsyftade kompensationsgraden uppnås. Med hänsyn härtill har i promemorian föreslagits att fridagsregeln inte skall tillämpas, om sjukperioden varar mer än sex dagar, insjuknandedagen oräknad. I sådana fall skall sjukpenningen så att säga väckas till liv för dagar, som infallit före den sjunde dagen och som skulle ha varit arbetsfria, även om den försäkrade inte varit sjuk. Denna s. k. återgångsregel har väckt kritik i en del remissyttranden. Man har därvid åberopat en av riksdagen uttalad uppfattning att s. k. villkorliga karens-tider erfarenhetsmässigt leder till att sjukskrivningstiderna tenderar att förlängas så att villkoret för att sjukpenning skall utgå under karensdagarna blir uppfyllt. Det har under hänvisning härtill hävdats att den som är sjuk på den sjätte dagen efter insjuknandedagen skulle frestas att vara sjukskriven ytterligare en dag, eftersom detta skulle kunna ge honom sjukpenning inte bara för den dagen utan för ytterligare två dagar, för vilka sjukpenningen i annat fall skulle ha fallit bort på grund av fridagsregeln.

Jag tror för min del att riskerna för missbruk med den här föreslagna återgångsregeln är tämligen begränsade. Den avgörande tidpunkten för om regeln skall vara tillämplig eller inte bör nämligen sammanfalla med den tidpunkt då försäkringskassan skall kräva läkarintyg för att sjukpenning skall fortsätta att utgå. Möjligheten att få sjukpenning för två arbetsfria dagar under den första sjukveckan blir alltså beroende av om den försäkrade med läkarintyg styrker att han måste avhålla sig från arbete även under den sjunde dagen efter insjuknandedagen. Med hänsyn härtill och då jag bedömer det som angeläget att sjukpenningen ger så god kompensation som möjligt för längre sjukperioder förordar jag att den föreslagna återgångsregeln införs.

Många försäkringskassor kräver f. n. läkarintyg fr. o. m. den sjunde dagen efter insjuknandedagen, medan intygskravet i andra kassor gäller fr. o. m. den åttonde dagen. Med hänsyn till återgångsregeln bör försäkringskassornas praxis på detta område bli enhetlig. Läkarintyg bör krävas senast fr. o. m. den sjunde dagen efter insjuknandedagen. Det ankommer på riksförsäkringsverket att meddela föreskrifter härom.

Enligt förslaget i promemorian skall fridagsregeln gälla endast dag då sjukdomen hindrat den försäkrade att utföra förvärvsarbete, som han eljest skulle ha utfört. Flera remissinstanser har ansett att regeln med denna ut-

formning blir svår att tillämpa och kan inbjuda till missbruk. Med den föreslagna formuleringen skulle sålunda sjukpenning kunna utgå för dag då den försäkrade skulle haft fridag i den ordinarie anställningen men skulle ha ägnat någon stund åt en bisyssla. Man har därför efterlyst ett klarläggande av hur mycket förvärvsarbete som den försäkrade skulle ha utfört för att fridagsregeln inte skall träda i tillämpning. Några remissinstanser har ansett att man bör kräva att den försäkrade skulle ha utfört arbete hos **huvudarbetsgivaren**.

Jag anser det viktigt att fridagsregeln får en sådan utformning att den inte bereder onödiga tillämpningssvårigheter. Det är vidare enligt min mening inte rimligt att förekomsten av bisysslor leder till att sjukpenning trots fridagsregeln utgår för dag, under vilken den försäkrade inte skulle ha arbetat i sin huvudsakliga sysselsättning. Jag föreslår att regeln omformuleras så, att sjukpenning under en sjukperiod, som varar högst sex dagar utöver insjuknandedagen, utgår för dag då den försäkrade inte skulle ha utfört förvärvsarbete i sin huvudsakliga sysselsättning, endast i den mån antalet sådana dagar, insjuknandedagen oräknad, överstiger två.

I allmänhet torde det inte råda någon tvekan om vad som är den försäkrades huvudsakliga sysselsättning. I tveksamma fall torde viss ledning kunna hämtas från tillämpningen av begreppet huvudsaklig arbetsanställning i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272). För en försäkrad, som inte har fast anställning utan är sysselsatt i s. k. intermittert arbete, bör fridagsregeln inte leda till bortfall av sjukpenning för en viss dag, om den försäkrade gör sannolikt att han under den dagen skulle ha utfört det förvärvsarbete som är hans huvudsakliga sysselsättning.

Om en försäkrad är sjuk under en dag, som normalt är arbetsfri men för vilken overtidsarbete i den huvudsakliga sysselsättningen beordrats, bör sjukpenning utan hinder av fridagsregeln kunna utgå för den dagen.

Fridagsregeln torde inte vålla några svårigheter att tillämpa på försäkrade som har veckolön eller månadslön. Avgörande för om regeln är tillämplig blir här liksom i andra fall, om den försäkrade skulle ha utfört förvärvsarbete i sin huvudsakliga sysselsättning. Däremot saknar det betydelse om han gått miste om lön.

Några remissinstanser har ansett det oklart om fridagsregeln skall vara tillämplig på dag då den försäkrade åtnjuter semester. Blir en arbetstagare sjuk under sin semester, är han enligt 10 § lagen den 17 maj 1963 (nr 114) om semester (ändrad 1964: 100) berättigad att från semestern räkna bort dag då han på grund av sjukdomen varit oförmögen till arbete. Dag, som sålunda räknas bort från semestern, har han rätt att få utlagd som semesterdag senare. Semesterlönen utbetalas emellertid vanligen bara för den ursprungligen utlagda semesterperioden. Eftersom arbetstagaren sålunda uppbär både semesterlön och — om man bortser från karensdagarna — sjukpenning för de semesterdagar då han på grund av sjukdom är oför-

mögen till arbete, har man menat att han har möjlighet att lägga undan pengar för de senare utlagda semesterdagarna. I överensstämmelse med detta resonemang bör sjukpenning utan hinder av fridagsregeln utgå för semesterdagar. Den omständigheten att en semesterdag med stöd av 10 § semesterlagen kan komma att räknas bort och läggas ut senare bör inte hindra att den i detta sammanhang betecknas som semesterdag. Jag vill påpeka att fridagsregeln kommer att gälla för söndag som infaller under semester, eftersom söndagar inte räknas in i semestern, liksom för andra helgdagar som inte räknas in i semestern.

Jag anser att den förbättring av tryggheten vid sjukdom som karenstidsreformen innebär bör komma alla försäkrade till godo, alltså inte bara löntagare utan även företagare och husmödrar. För företagarna, som själva helt bär kostnaderna för sina tilläggsjukpenningförmåner, kan detta medföra betydande avgiftshöjningar. Såsom föreslagits i promemorian bör företagarna därför ha möjlighet att behålla den nuvarande tredagarskarensen. Jag förordar alltså att den nuvarande valfriheten i fråga om karenstid för tilläggsjukpenning, som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete än anställning, kompletteras med alternativet tre dagar. Väljs karenstid, bör denna ersätta fridagsregeln i fråga om sådan tilläggsjukpenning.

I promemorian har föreslagits att den som före ikraftträdandet gör anmälan därom till försäkringskassan får behålla den nuvarande tredagarskarensen för sjukpenning, som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete än anställning. Riksförsäkringsverket har förordat den motsatta övergångsregeln att karenstiden tre dagar bibehålls om annat inte anmäls.

Skillnaden mellan de båda alternativen torde inte vara så stor, eftersom det i båda fallen är lämpligt med en underrättelse från försäkringskassorna till de försäkrade för att dessa skall kunna ta ställning till om de vill behålla tredagarskarensen eller inte. Den i promemorian föreslagna regeln synes mig mest följdriktig och jag förordar denna.

Om fridagsregeln inte modifierades, skulle karenstiden i praktiken bli kvar för hemmafruförsäkrade kvinnor vid kortare sjukperioder än sju dagar, insjuknandedagen oräknad. Dessa kvinnor utför i regel inte förvärvsarbete och skulle därför vid sådana sjukperioder gå miste om sjukpenning för de två första dagarna efter insjuknandedagen. I promemorian har därför föreslagits att fridagsregeln inte skall gälla för de hemmafruförsäkrade. Undantaget har emellertid inte begränsats till de hemmafruförsäkrade utan har i fråga om grundsjukpenningen utsträckts till att avse även andra sjukpenningklassplacerade kvinnor, som skulle ha varit hemmafruförsäkrade om årsinkomsten av förvärvsarbete inte uppgått till 1 800 kr. Som skäl härför har anförts att det i annat fall skulle uppstå omotiverade skillnader i sjukpenningförmånerna mellan t. ex. å ena sidan en hemmafruförsäkrad kvinna och å andra sidan en gift kvinna, som är sjukpenningklassplacerad för grundsjukpenning på grund av förvärvsinkomst.

Det föreslagna undantaget från fridagsregeln i fråga om grundsjukpenning till husmödrar har väckt kritik i en del remissyttranden. Man har sålunda ansett det mindre lämpligt att hemmafruarna får ytterligare en särformån och att en förvärvsarbetande kvinna blir tillförsäkrad en formån endast på grund av att hon är gift. I fråga om det senare fallet har det sagts att undantaget från fridagsregeln borde begränsas till att avse kvinnor, som har förvärvsarbete i begränsad omfattning och därför är placerade i någon av de lägre sjukpenningklasserna. Enligt en annan uppfattning borde gifta kvinnor få sjukpenning fr. o. m. första dagen efter insjuknandedagen endast om sjukdomen medfört inkomstbortfall eller speciella kostnader.

Det är svårt att finna någon helt invändningsfri lösning på problemet med hänsyn till att hemmafruförsäkringen inte tar sikte på att ersätta inkomstbortfall. Detta gör att fridagsregeln inte passar för de hemmafruförsäkrade. Såsom föreslagits i promemorian bör fridagsregeln inte gälla hemmafruförsäkrade kvinnor. Det synes också rimligt att från regeln ta undan kvinnor, som på grund av förvärvsinkomst är försäkrade för enbart grundsjukpenning — och alltså inte har tilläggsjukpenning — och som skulle ha varit hemmafruförsäkrade om de inte haft förvärvsarbete. Vidare kan det anföras skäl för att även andra förvärvsarbetande kvinnor borde vara undantagna från fridagsregeln, om de har barn i hemmet. Denna fråga har dock sådant samband med familjepolitiska kommitténs arbetsuppgifter att den bör prövas av denna kommitté.

Såsom föreslagits i promemorian bör de nya reglerna om försäkring utan karenstid inte innehålla någon motsvarighet till den nuvarande regeln att två sjukperioder anses som en vid beräkning av karenstid, om den senare perioden börjar inom 20 dagar efter den föregåendes slut. Förslaget har inte mött någon gensaga i remissyttrandena.

Slopandet av karenstiden bör föranleda en ändring i reglerna om rätt till dagpenning från arbetslöshetsförsäkringen. Enligt förordningen den 14 december 1956 (nr 629) om erkända arbetslöshetskassor (omtryckt 1964: 495) utgår dagpenning till medlem av arbetslöshetskassa i regel inte förrän han under en sammanhängande tid av högst fem kalenderveckor varit arbetslös under en karenstid av fem dagar (28 § 1 mom.). Karenstid anses emellertid fullgjord, bl. a. när medlem blir arbetslös efter att ha åtnjutit hel sjukpenning enligt lagen om allmän försäkring eller lagen om yrkesskadeförsäkring för så många dagar, att deras antal ökat med tre motsvarar karenstiden (28 § 2 mom.). För att denna regels materiella innehåll skall bli i huvudsak detsamma efter karenstidsreformen inom sjukförsäkringen, bör den ändras så att karenstiden inom arbetslöshetsförsäkringen anses fullgjord när antalet sjukpenningdagar ökat med ett motsvarar karenstiden.

Fridagsregeln bör inte tillämpas på den som insjuknar före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna, om han fullgjort karenstid enligt de äldre bestämmelserna före ikraftträdandet. En regel av denna innebörd bör tas med

bland övergångsbestämmelserna. I övrigt bör de nya reglerna gälla fullt ut fr. o. m. ikraftträdandet, även om sjukperioden börjat dessförinnan.

Ersättningsnivån

När den allmänna sjukförsäkringen infördes avsåg sjukpenningförsäkringen inkomster t. o. m. 14 000 kr. om året. Med lagen om allmän försäkring höjdes denna gräns till 21 000 kr. I promemorian föreslås en ytterligare utbyggnad av sjukpenningsskalan till 39 000 kr. Om man räknar med att den högsta sjukpenningklassen omfattar ett inkomstskikt på 3 000 kr., innebär förslaget att kompensationen för inkomstbortfall gäller alla årsinkomster av förvärsarbete till den del de inte överstiger 42 000 kr. Den inkomst som skyddas motsvarar alltså nära den inkomst intill vilken pensionsgrundande inkomst inom ATP beräknas, dvs. sju och en halv gånger basbeloppet. Förslaget har vunnit allmänt gillande vid remissbehandlingen. Jag förordar att det genomförs. Frågan om det övre gränsbeloppets värdebeständighet bör lösas så, att beslut om nya sjukpenningklasser fattas i den mån det anses behövt på grund av basbeloppsförändringar.

Sjukpenningförsäkringen har som jag inledningsvis nämnde undergått flera betydelsefulla förbättringar sedan den allmänna sjukförsäkringen genomfördes. I fråga om den andel av inkomstbortfallet som sjukpenningen är avsedd att kompensera har dock ingen annan förändring ägt rum än att en tidigare gällande regel om nedsättning av sjukpenningen efter viss tids sjukdom slopats. Kompensationsgraden har i övrigt hela tiden legat vid samma nivå i de sjukpenningklasser försäkringen omfattar. Denna nivå ligger i genomsnitt vid omkring 65 % för tid efter den första sjukveckan. Kompensationen är något större i de lägre sjukpenningklasserna än i de högre. I promemorian framhålls att en förbättring av sjukpenningförsäkringen måste omfatta en höjning av sjukpenningen förutom karensreformen, om inte förbättringen företrädesvis skall avse de kortare sjukdomsfallen. Även för de sistnämnda är givetvis den högre sjukpenningen av stor betydelse.

Promemorieförslaget innebär en kompensationsnivå på i genomsnitt ca 80 %, varvid tyngdpunkten liksom f. n. i viss mån har lagts på de lägsta sjukpenningklasserna. Förslaget om en höjd ersättningsnivå har genomgående mötts av instämmanden i remissyttrandena. Svenska arbetsgivareföreningen är i princip positiv till en höjning av kompensationsnivån till 80 %. Föreningen anser dock att den föreslagna sjukpenningsskalan skulle leda till en icke godtagbar överkompensation i vissa fall, bl. a. på grund av att hänsyn inte tagits till marginalskatteeffekten.

Den i promemorian föreslagna sjukpenningsskalan är uppbyggd enligt de principer som hittills tillämpats inom sjukpenningförsäkringen. Skattefrihetens värde har beräknats med utgångspunkt från preliminärskatteavdragen. Denna metod är enligt min mening mest ändamålsenlig med hänsyn till att sjukpenningen är avsedd att under sjukdom ge den försäkrade medel till

hans uppehälle, som inte alltför mycket avviker från vad han skulle haft att tillgå om han haft inkomst av sitt arbete. En beräkning med utgångspunkt från slutlig skatt ger i detta hänseende ett mindre tillfredsställande resultat. Jag förordar därför den i promemorian föreslagna sjukpenningsskalan.

Förslaget innebär att sjukpenningen liksom hittills blir skattefri. Detta medför att kompensationsgraden kan variera beroende på bl. a. inkomstläge och beskattningsförhållanden, t. ex. om sambeskattnings tillämpas eller inte. Under vissa förutsättningar kan överkompensation uppkomma. Med nuvarande utformning av sjukpenningsskalan kan variationer i kompensationsnivån mellan olika försäkrade inte undvikas. Såsom LO och TCO påpekat torde en annan ordning förutsätta beskattad sjukpenning. Härigenom skulle sjukpenningen bli mera jämförbar med sjuklön i fråga om anpassning till individuella förhållanden. Hithörande frågor har jag för avsikt att pröva i ett annat sammanhang.

En anmärkning som riktas mot den föreslagna sjukpenningsskalan är att skillnaden i kompensationsgrad vid övergång från sjukpenning till förtidspension blir mer accentuerad än hittills. Jag är medveten om att det kan uppstå en spänning mellan den högre kompensationsnivån, som sjukpenningen ger enligt förslaget, och den nivå som representeras av förtidspensionen för personer i de åldersklasser som inte kan få tilläggspension av någon mera betydande storlek. I och med att ATP-systemet kommer närmare sitt fullfunktionsstadium kommer denna spänning att minska. Jag tror inte att någon vill avstå från sjukpenningförbättringen endast för att bevara det nuvarande förhållandet mellan sjukpenningens och förtidspensionens kompensationsnivåer.

I promemorian föreslås en höjning av grundsjukpenningen från 5 kr. till 6 kr. om dagen. Denna höjning har allmänt godtagits vid remissbehandlingen. Jag förordar att höjningen, som framför allt blir till fördel för hemmafruarna, genomförs.

I enlighet med vad riksförsäkringsverket föreslagit bör den redovisningsregel som finns i 3 kap. 4 § tredje stycket andra punkten lagen om allmän försäkring justeras. Ändringen är utan betydelse för storleken av de försäkrades förmåner.

Moderskapspenningen föreslås i promemorian höjd till 1 000 kr. I flera remissyttranden påyrkas att moderskapspenningen får motsvara beloppet av grundsjukpenning för 180 dagar, dvs. 1 080 kr. Jag anser den avrundning till 1 000 kr. som föreslagits i promemorian lämplig och förordar därför promemorieförslaget.

Någon erinran har inte riktats mot promemorieförslaget att det inom den frivilliga sjukpenningförsäkringen hos försäkringskassorna skall bli möjligt att försäkra sig för en sjukpenning på 15 kr. om dagen — inklusive sjukpenning på grund av den obligatoriska försäkringen — mot f. n. 12 kr. om dagen. Jag förordar att detta förslag genomförs.

I enlighet med vad som föreslagits i det föregående har följande sjukpenningsskala utarbetats. I tablån anges för varje sjukpenningklass även den kompensationsgrad som erhålls med den nya skalan vid en inkomst, som ligger mitt emellan den nedre och den övre inkomstgränsen för placering i klassen (klassmitten), och vid en kommunal utdebitering av 17 kr. per skattekrona.

Sjukpenning- klass nr	Inkomsten av förvärvsarbete uppgår för år		Sjukpenning kr; ökning i förhållande till nu inom parentes	Kompensationsgrad i procent ¹		
	till kr	men ej till kr		ogift	gift ²	samtliga
2	1 800	2 600	6 (+ 1)	100	100	100
3	2 600	3 400	7 (+ 1)	98	96	97
4	3 400	4 200	8 (+ 1)	95	86	92
5	4 200	5 000	9 (+ 1)	89	80	86
6	5 000	5 800	10 (+ 1)	85	78	82
7	5 800	6 800	12 (+ 2)	90	83	87
8	6 800	8 400	14 (+ 2)	89	82	86
9	8 400	10 200	16 (+ 2)	83	78	81
10	10 200	12 000	19 (+ 3)	86	81	83
11	12 000	14 000	22 (+ 4)	86	79	82
12	14 000	16 000	25 (+ 5)	87	80	82
13	16 000	18 000	28 (+ 6)	88	79	82
14	18 000	21 000	31 (+ 6)	87	77	79
15	21 000	24 000	34 (+ 6)	85	75	77
16	24 000	27 000	37 (+ 9)	84	74	76
17	27 000	30 000	40 (+ 12)	83	73	75
18	30 000	33 000	43 (+ 15)	83	73	74
19	33 000	36 000	46 (+ 18)	82	73	74
20	36 000	39 000	49 (+ 21)	81	72	73
21	39 000	—	52 (+ 24)	81	72	73

¹ För försäkrad, som är berättigad till barn tillägg, blir kompensationsgraden högre.

² Med gift avses här den vars make inte har inkomst.

Finansieringsfrågor

På grundval av de beräkningar som redovisas i promemorian kan de förslag, som jag i det föregående förordat, beräknas medföra ökade utgifter för försäkringskassorna på ca 772 milj. kr. för helt år. Utöver de ökade kostnaderna för förmånerna får man räkna med en ökning av förvaltningskostnaderna i storleksordningen ett par procent av reformkostnaderna.

Såsom framhålls i promemorian skulle en kostnadsökning av angiven storlek med nuvarande finansieringsregler resultera i väsentligt höjda avgifter för de försäkrade själva och en kraftig ökning av statsbidraget. Där emot skulle arbetsgivarnas avgifter till sjukförsäkringen inte påverkas, eftersom de inte beräknas på grundval av försäkringens utgifter utan på grundval av utgivna lönebelopp. I promemorian föreslås att kostnadsökningen i allt väsentligt tas ut i form av ökade arbetsgivaravgifter. Löntagarnas avgifter och statsbidraget skall däremot i princip inte påverkas av reformen. Enligt förslaget skall dock löntagarnas avgifter stiga i de fall då

den försäkrade flyttar upp i en högre sjukpenningklass som en följd av att sjukpenningsskalan byggs ut.

I några remissyttranden från dem som representerar arbetsgivarsidan har riktats kritik mot att en väsentlig del av de kostnadsökningar, som reformen medför, läggs på arbetsgivarna. Å andra sidan har TCO och SACO uttalat att en ännu större andel av löntagarnas sjukförsäkring bort finansieras med arbetsgivaravgifter. Eftersom tyngdpunkten i reformen ligger på löntagarnas sjukpenning, anser jag det naturligt att huvudparten av kostnadsökningen tas ut i form av arbetsgivaravgifter såsom föreslagits i promemorian. I detta sammanhang vill jag endast erinra om att frågor om socialförsäkringens finansiering utreds av utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter.

För att statsbidraget skall bli i stort sett oförändrat i kronor räknat, trots att utgifterna för sjukförsäkringen stiger, behöver bidragsprocenten sänkas från 50 till 40. Jag förordar denna lösning.

Sänkningen av statsbidragets andel i kostnaderna skulle i och för sig leda till en höjning av de försäkrades avgifter för grundsjukpenning och sjukvårdersättning. Denna effekt skärps i fråga om avgiften för grundsjukpenning genom att kostnaderna för denna förmån stiger. Ett sätt att motverka en sådan ökning av de försäkrades avgifter är att låta arbetsgivaravgiften i större utsträckning användas för finansieringen av utgifterna för sjukvårdersättning. Någon principiell förändring innebär inte detta, eftersom redan nu en del av arbetsgivaravgiften används till bestridande av utgifterna för sjukvårdersättning. Den ökade insatsen av arbetsgivaravgifter till utgifterna för sjukvårdersättning bör vara så stor, att avgiftshöjningen för grundsjukpenning i huvudsak motvägs av en sänkning av avgiften för sjukvårdersättning.

Arbetsgivaravgiften till sjukförsäkringen beräknas nu på de anställdas löner upp till 22 000 kr., och uttagsprocenten utgör 1,5. Av avgiften går 0,4 procentenheter till bestridande av utgifterna för sjukvårdersättning och 1,1 procentenheter till bestridande av utgifterna för löntagarnas tilläggs-sjukpenning. Ca 60 % av sistnämnda utgifter täcks genom arbetsgivaravgifter.

Utsträckningen av sjukpenningsskalan till att omfatta lönedelar upp till 7,5 gånger basbeloppet bör föranleda att även avgiftsunderlaget får omfatta lönedelar upp till samma belopp.

För att man skall kunna uppnå en sådan sänkning av de försäkrades avgifter på sjukvårdersättningssidan att avgiftsökningen på grundsjukpenningssidan i stort sett motvägs bör som föreslagits i promemorian den del av arbetsgivaravgiften som går till sjukvårdersättning höjas från 0,4 till 0,7 procentenheter.

I fråga om löntagarnas tilläggs-sjukpenning är avsikten att hela den kostnadsstegring som uppkommer i de nuvarande sjukpenningklasserna skall

täckas med arbetsgivaravgifter, så att löntagarnas avgifter för tilläggssjukpenning i dessa klasser kan hållas på i stort sett oförändrad nivå. Enligt de beräkningar, som redovisats i promemorian och som bygger på att arbetsgivaravgiften skall täcka ca 75 % av utgifterna för tilläggssjukpenning till löntagare, motiverar detta ett uttag av 1,9 % på avgiftsunderlaget.

Procentsatsen för arbetsgivaravgiften bör således höjas från 1,5 till 2,6. Av dessa 2,6 % bör 0,7 % användas för bestridande av utgifterna för sjukvårdssättning och 1,9 % för bestridande av utgifterna för löntagarnas tilläggssjukpenning.

I överensstämmelse med vad nu anförts om ändrade grunder för statsbidraget och arbetsgivaravgiften kommer kostnaderna för sjukförsäkringen att fördela sig på sätt framgår av följande sammanställning. Beräkningarna grundar sig på försäkringsbeståndet i december 1964 och, i fråga om sjukvårdssättningen, på försäkringskassornas utgifter för sjukvård och läkemedel för år 1964.

Sammanställning av de beräknade kostnaderna för reformen och dess finansiering

Ökningar och minskningar i kostnaderna inom parentes

Förmån	Kostnader i milj. kr.	Finansiering		
		Försäkrade	Arbetsgivarerna	Staten
1. Grundsjukpenning, barntillägg och moderskapspenning	692 (+ 223)	415 (+ 180)	— (—)	277 (+ 43)
2. Tilläggssjukpenning för löntagare	1 276 (+ 510)	319 (+ 13)	957 (+ 497)	— (—)
3. Tilläggssjukpenning för företagare	93 (+ 39)	93 (+ 39)	— (—)	— (—)
4. Sjukvårdssättning	560 (± 0)	79 (— 135)	350 (+ 166)	131 (— 31)
Reformen totalt	2 621 (+ 772)	906 (+ 97)	1 307 (+ 663)	408 (+ 12)

Förslagen medför vissa konsekvenser för de försäkrades avgifter. Avgifterna för grundsjukpenning, barntillägg och moderskapspenning stiger. När även de ökade administrationskostnaderna beaktas kan reformen antas leda till en ökning av denna del av de försäkrades avgifter med i genomsnitt ca 40 kr. per avgiftspliktig. Denna avgiftsökning motvägs dock i huvudsak av att den del av de försäkrades avgifter som avser sjukvårdssättning sänks med i genomsnitt ca 30 kr. per avgiftspliktig.

Jag finner det angeläget att avgifterna för grundsjukpenning inte drabbar försäkrade med låga inkomster. Jag förordar därför att avgift för grundsjukpenning, i likhet med avgift för sjukvårdssättning, skall erläggas av en försäkrad, endast om till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst beräknats antingen för honom själv eller för den med vilken han samtaxerats. Till undvikande av tröskeeffekter bör denna regel kompletteras med en upptrappningsregel av innebörd att avgifterna för grundsjukpenning och sjukvårdssättning sammanlagt inte får överstiga 10 % av den beskattningsbara inkomsten. I fråga om den som taxeras enligt för gift skattskyldig

gällande bestämmelser bör upptrappningsregeln modifieras så att avgifterna till grundsjukpenning och sjukvårdsersättning för var och en av de samtaxerade inte får överstiga 5 % av den sammanlagda beskattningsbara inkomsten. De nu föreslagna avgiftslindringsreglerna medför en avgiftsökning för övriga avgiftspliktiga, som kan uppskattas till 10—15 kr. per avgiftspliktig.

Den del av löntagarnas avgifter som rör tilläggssjukpenning blir i stort sett oförändrad på grund av att kostnadsökningen i allt väsentligt bärs av arbetsgivarna. För den som genom reformen flyttar upp i sjukpenningklass blir det dock en höjning av avgiften för tilläggssjukpenning i proportion till den höjning av tilläggssjukpenningen som är en följd av uppflyttningen.

Företagarnas tilläggssjukpenning bekostas av dem själva genom avgifter, vilka bl. a. påverkas av den karenstid som var och en väljer. För en försäkrad som nu har tre dagars karenstid ökar avgiften för tilläggssjukpenning med i regel mellan 50 och 70 % i de nuvarande sjukpenningklasserna om försäkringen gäller utan karenstid. Väljer den försäkrade att behålla den nuvarande karenstiden tre dagar, blir höjningen något mer än hälften så stor.

I anslutning till de behandlade reglerna om sjukförsäkringen vill jag ta upp två frågor som har samband med arbetsgivaravgiften till sjukförsäkringen.

För arbetsgivarnas avgifter till yrkesskadeförsäkringen hos riksförsäkringsverket tillämpas samma underlag som för avgifterna till sjukförsäkringen. Utsträckningen av avgiftsunderlaget inom sjukförsäkringen till att omfatta lönedelar upp till ATP-taket bör enligt min mening återverka även på avgiftsunderlaget inom yrkesskadeförsäkringen, eftersom den utbyggda sjukpenningsskalan också blir tillämplig vid sjukdomsfall på grund av yrkesskada.

Den andra frågan gäller uttag av byggnadsforskningsavgift av vissa arbetsgivare. Enligt förordningen den 22 april 1960 (nr 77) angående byggnadsforskningsavgift (ändrad 1962: 134 och 1964: 32) utgår byggnadsforskningsavgift från vissa till byggnadsbranschen anknutna arbetsgivare med 0,4 % av samma avgiftsunderlag som tillämpas för avgifterna till sjukförsäkringen. För att överensstämmelse skall gälla även i fortsättningen förordar jag att avgiftsunderlaget för byggnadsforskningsavgift får omfatta lönedelar upp till ATP-taket.

Administrationsfrågor och ikraftträdande m. m.

I promemorian föreslås att sjukpenningreformen skall träda i kraft den 1 januari 1967.

Förberedelsetiden för riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna blir kort. Genomförandet av sjukpenningreformen kan därför väntas komma att sätta administrationen på ett hårt prov. Från de allmänna

försäkringskassorna har uttalats önskemål om ett uppskov med reformens genomförande. Jag är medveten om de problem som kassorna och riksförsäkringsverket ställs inför. Hellre än att en angelägen reform uppskjuts bör man dock acceptera vissa svårigheter i inledningsskedet. Jag tror att allmänheten skall visa förståelse för om det kan dröja någon tid efter ikraftträdandet innan alla detaljer fungerar tillfredsställande. Mitt förslag är alltså att de nya bestämmelserna får gälla fr. o. m. den 1 januari 1967.

Utöver de i det föregående behandlade ändringarna bör i lagen om allmän försäkring göras ett par ändringar, som är föranledda av ett till lagrådet remitterat förslag till lag om vapenfri tjänst. Vidare bör en ändring vidtas i 4 § lagen den 18 maj 1956 (nr 293) om ersättning åt smittbärare.

Lagrådet

Lagrådet, vars yttrande inhämtats över förslaget till lag angående ändring i lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring, har lämnat förslaget utan erinran.

Remissyttrande

Över motionerna I: 323 och II: 388 har utskottet i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande från riksförsäkringsverket.

Riksförsäkringsverket har anfört.

Inom den allmänna sjukförsäkringen finns liksom inom övriga grenar av socialförsäkringen bestämmelser, som endast gäller kvinnor. Bortsett från försäkringsförmåner vid havandeskap och barnsbörd finns sådana bestämmelser rörande den s. k. hemmafruförsäkringen, sjukpenning vid sjukhusvård och frivillig sjukpenningförsäkring. I motionerna synes inte avses ifrågasvarande bestämmelser utan enbart tillämpningen av 3 kap. 7 § lagen om allmän försäkring.

För rätt till hel sjukpenning kräves enligt detta lagrum att sjukdomen förorsakar fullständig nedsättning av arbetsförmågan. Om sådan nedsättning ej föreligger men sjukdomen ändock föranleder nedsättning av arbetsförmågan med minst hälften, utgår halv sjukpenning. Vid bedömandet av huruvida förlust av arbetsförmåga föreligger skall — om sjukdomen kan antagas vara kortvarig — enligt 3 kap. 8 § särskilt beaktas, om den försäkrade på grund av sjukdomen är urståndsatt att utföra sitt vanliga eller därmed jämförligt arbete.

Nedsättning av arbetsförmåga kan innebära en faktisk oförmåga att utföra arbete, men anses också föreligga om den försäkrade, trots arbetsförmåga, för sjukdomens botande fullständigt eller till minst hälften måste avhålla sig från arbete. I sistnämnda fall anses förutsättning för rätt till sjukpenning vara, att den försäkrade också verkligen avhåller sig från arbetet. Med arbete i förevarande sammanhang avses enligt praxis icke endast förvärvsarbete utan även annat arbete som har ekonomiskt värde oavsett om det utföres för egen eller annans räkning. Som arbete räknas följ-

aktligen även hushållsarbete som utföres av en hustru eller andra familjemedlemmar. Om arbetet inte har nämnvärd ekonomisk betydelse och inte heller menligt påverkar tillfrisknandet utgör det dock icke hinder för erhållande av sjukpenning. Utförande av endast enklare oundgängliga hushållsgöromål anses inte böra föranleda att ej hel sjukpenning skall utgå.

Sjukpenningförsäkringen — frånsett den obligatoriska s. k. hemmafru-försäkringen och den frivilliga sjukpenningförsäkringen — syftar till att kompensera den försäkrade för det bortfall av förvärvsinkomst som föranledes av sjukdom. Detta syfte tillgodoses helt om sjukpenningförsäkrad alltid tillerkännes hel sjukpenning i de fall han på grund av sjukdom förlorar den arbetsinkomst för vilken han är försäkrad. Rätten till sjukpenning bedömes emellertid i praxis uteslutande enligt ovan angivna regler. Huruvida sjukpenningförsäkringen är grundad på inkomst av anställning eller på annat förvärvsarbete eller på bådadera eller på bestämmelserna i 3 kap. 2 § sista stycket eller huruvida försäkringen är obligatorisk eller frivillig, anses sålunda vid bedömning av frågan om hel, halv eller ingen sjukpenning alls skall utgå såsom helt ovidkommande. En försäkrad, som har inkomst av både anställning och av egen rörelse och på grund av anställningsinkomsten tillhör högsta sjukpenningklassen, äger sålunda enligt praxis ej rätt till hel sjukpenning om han till följd av sjukdom visserligen ej kan fullgöra sin tjänst men i full utsträckning sköter rörelsen. Och detta trots att han förlorar hela den arbetsinkomst som ligger till grund för klassplaceringen. Motsvarande anses i tillämpningen i princip gälla även i fråga om gift förvärvsarbetande kvinna, som vid sidan av förvärvsarbetet har att sköta göromålen i hemmet. Om kvinnan på grund av sjukdom är förhindrad fullgöra sitt förvärvsarbete men likväl i mera betydande utsträckning sköter förekommande sysslor i hemmet blir hon sålunda ej berättigad till hel sjukpenning. Motiveringen till den av motionärerna åberopade domen i försäkringsdomstolen ger belägg för nu angivna praxis.

Vid bedömandet av rätten till sjukpenning göres — såsom framgår av det sagda — i rättstillämpningen icke någon åtskillnad mellan olika kategorier av sjukpenningförsäkrade. Samma bedömningsgrunder tillämpas självfallet såväl för förvärvsarbetande gifta kvinnor som för förvärvsarbetande män och hemarbetande gifta eller med dem likställda kvinnor. I motsats till vad motionärerna gjort gällande äger sålunda en gift man, som är sjukskriven från sitt ordinarie arbete men under sjukskrivningstiden utför arbete i hemmet, ej rätt till hel sjukpenning i vidare mån än som enligt vad ovan sagts gäller för förvärvsarbetande gifta kvinnor.

Att kvinnorna mera än männen i praktiken riskerar att få vidkännas minskning av sjukpenningen i de fall då de är helt sjukskrivna från yrkesarbetet men sjukdomen ej hindrar dem från att utföra hushållsarbete, torde närmast ha sin grund i det förhållandet att kvinnorna alltjämt i större utsträckning än männen ägnar sig åt hemarbete och att, i den mån männen deltagit i hushållsbestyren, deras medverkan däri i allmänhet faller inom ramen för vad som, lika för män och kvinnor, ej påverkar sjukpenningrätten.

Av vad nu sagts torde framgå att några tillämpningsföreskrifter, som skulle åsyfta en olika tillämpning för män och kvinnor i sjukförsäkringsfrågor, inte utfärdats. Riksförsäkringsverket och försäkringskassorna har emellertid att följa den tolkning av gällande lag, som kan utläsas av försäkringsdomstolens domar.

Utskottet

I propositionen föreslås ändring i sjukförsäkringens regler om karensdagar, höjning av sjukpenningbeloppen och utbyggnad av sjukpenningsskalan. Kostnaden för dessa reformer skall enligt förslaget i huvudsak täckas genom ökade arbetsgivaravgifter.

Karenstiden m. m.

Den gällande huvudregeln i fråga om karenstid innebär, att sjukpenning ej utgår för de tre första dagarna av varje sjukperiod, den dag då sjukdomsfallet inträffar inräknad. Enligt propositionens förslag skall sjukpenning i princip utgå fr. o. m. dagen efter insjuknandedagen. För sjukperioder, som inte varar mer än sex dagar utöver insjuknandedagen, föreslås att sjukpenning ej skall utgå för fridagar, om dessa ej överstiger två till antalet. Denna fridagsregel skall inte gälla hemmafruförsäkrade och sådana förvärvsarbetande kvinnor som endast har grundsjukpenning och som skulle ha tillhört hemmafruförsäkringen, om deras årsinkomst av förvärvsarbete inte uppgått till minst 1 800 kronor.

I motionen II: 907 yrkas, att i de fall en sjukskrivningsperiod ej överstiger sex dagar sjukpenning ej skall utgå för första arbetsdagen efter insjuknandedagen och inte heller för den andra arbetsfria dagen inom perioden. Motionären menar att en sådan regel skulle motverka att försäkringen missbrukas genom att vederbörande utan att sjukdom föreligger skaffar sig betald ledighet för en eller ett par dagar.

Ett bifall till motionärens förslag skulle medföra att sjukpenning kom att utgå för enstaka sjukdag om den infaller på en ledighetsdag men ej om den infaller på en arbetsdag. Vidare skulle det vid korttidssjukdom i många fall innebära att endast en av de nuvarande tre karensdagarna kom att bortfalla. Dessa konsekvenser av motionärens förslag kan enligt utskottets uppfattning inte godtagas. Utskottet, som ansluter sig till propositionens förslag i nu aktuell del, kan på grund av det anförda inte biträda motionen.

I motionerna I: 742 och II: 910 yrkas att en sjukperiod skall utöver insjuknandedagen omfatta minst tretton dagar i stället för sex, som föreslås i propositionen, för att sjukpenning skall utgå jämväl för de två första i perioden ingående arbetsfria dagarna. Motionärerna framhåller att den som har lördag—söndag arbetsfria och som är sjuk fr. o. m. en fredag t. o. m. följande torsdag får sjukpenning endast för fyra dagar. Anses han sjuk ytterligare en dag utgår sjukpenning för sju dagar. Blir han sjukskriven också för lördag och söndag får han sjukpenning för nio dagar. En dags ytterligare frånvaro från arbetet kan alltså medföra en skillnad på fem dagar i fråga om gottgörelse från sjukförsäkringen. Motionärerna anser att denna effekt av propositionens förslag är klart otillfredsställande och menar att återgångsregeln därför bör justeras såsom de förordat.

Det kan inte förnekas att en återgångsregel av den art som föreslås i propositionen på grund av tröskeeffekter medför vissa olägenheter, bl. a. i form av risk för otillbörlig förlängning av sjuktider. Även med motionärernas förslag kvarstår emellertid den påtalade tröskeeffekten oförändrad om än efter en något längre sjukperiod. Förslaget i motionerna innebär alltså inte någon lösning av problemet. Riskerna för missbruk får i stället förebyggas på annat sätt. I propositionen anges att läkarintyg bör krävas senast fr. o. m. den sjunde dagen efter insjuknandedagen. Möjligheten att få sjukpenning för två arbetsfria dagar under första sjukveckan blir alltså beroende av om den försäkrade med läkarintyg styrker, att han måste avhålla sig från arbete även under den sjunde dagen efter insjuknandedagen. Med denna ordning får risken för missbruk anses tämligen begränsad. Utskottet anser sig därför kunna godtaga den utformning återgångsregeln fått i propositionen.

I motionen I: 738 framhålles att propositionens förslag om ändrade karensregler innebär risker för missbruk. Motionärerna vill förebygga dessa genom en speciell kontroll av sjukankmälningar såvitt angår första och andra sjukdagen. Denna kontroll skulle omhändrhas av ett från försäkringskassorna fristående organ, lämpligen ett enskilt företag, som redan har liknande arbetsuppgifter.

Enligt utskottets uppfattning kommer borttagandet av karensdagar otvivelaktigt att medföra behov av en effektivare kontroll vid korttidssjukdom. En utbyggnad av kontrollen är säkerligen erforderlig men bör ske inom ramen för försäkringskassornas verksamhet. Utskottet anser det föga rationellt att, vid sidan av kassornas övervakning, anlita en särskild kontrollorganisation. Även andra skäl talar mot ett system av det slag som förordas av motionärerna. Utskottet kan alltså inte biträda motionen.

Motionerna I: 741 och II: 908, I: 737 och II: 909 samt I: 742 och II: 910 ger samtliga uttryck för en viss oro inför den föreslagna sjukförsäkringsreformen. I motionerna I: 741 och II: 908 begäres att Kungl. Maj:t efter tre år skall redovisa konsekvenserna av reformen samt lägga fram de ändringsförslag som eventuellt kan bli motiverade. I motionerna I: 742 och II: 910 framhålls såsom angeläget att en noggrann statistisk uppföljning av reformen sker så att underlag skapas för att avgöra om ändringar eventuellt kommer att erfordras i framtiden. Även motionerna I: 737 och II: 909 syftar till en utvidgning av statistiken på sjukförsäkringens område. Motionärerna önskar bl. a. få belyst sjukfrekvensen hos män respektive kvinnor.

Det statistiska underlaget är självfallet av stor betydelse då det gäller att ta ställning till eventuella ändringar i försäkringssystemet. Redan nu föreligger en tämligen omfattande statistik beträffande sjukförsäkringen. Riksförsäkringsverket har sålunda i fjol publicerat en statistisk redogörelse av den allmänna försäkringen avseende år 1963. Utskottet anser det angeläget att även i framtiden möjligheterna att förbättra statistiken på sjuk-

försäkringens område tillvaratages så att ett underlag skapas för bedömning av utfallet av försäkringen. Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat de i detta sammanhang upptagna motionsyrkandena.

Ersättningsnivån

I propositionen föreslås en utökning av antalet sjukpenningklasser så att sjukpenningsskalans övre gräns kommer att ligga vid en årsinkomst av 39 000 kronor. Vidare föreslås en höjning av sjukpenningens kompensationsgrad från ungefär 65 procent till drygt 80 procent.

I motionerna I: 742 och II: 910 göres gällande att kompensationsgraden enligt propositionens förslag i många fall kommer att överskrida 80 procent och i en del fall stiga till över 100 procent. Detta förhållande är enligt motionärerna beroende av marginalskatteeffekter till vilka hänsyn ej tagits i Kungl. Maj:ts förslag. På grund av varierande marginalsatser blir vissa grupper — ogifta samt förvärvsarbetande makar — överkompenenserade. För att i viss mån utjämna olikheterna i kompensationsgrad föreslår motionärerna att propositionens sjukpenningsskala endast skall gälla för gift försäkrad vars make är placerad i högst sjukpenningklass 7. Beträffande övriga försäkrade föreslås en sjukpenningsskala med i genomsnitt några kronors lägre compensation i de olika klasserna.

Sjukförsäkringens ersättningsbestämmelser bygger på ett schabloniserat system. Som en följd av detta kan en viss ojämnhet i kompensationsgrad uppstå mellan olika försäkrade. Compensationen blir exempelvis olika för försäkrade, som placerats i samma sjukpenningsskala, beroende på om de i inkomsthänseende tillhör klassens nedre eller övre skikt. Även i de hänseenden som påtalats i motionerna finns och kommer att finnas olikheter i kompensationshänseende mellan de försäkrade. Fördelarna med schablonregler i nu förevarande hänseende är emellertid så betydande att det måste föreligga starka skäl för att en annan ordning skall införas. Utskottet är medvetet om att vissa speciella problem uppstår med den kompensationsnivå som nu föreslås. Utskottet vill därför förordna att verkningarna av den föreslagna reformen följes och att, därest erfarenheterna ger anledning därtill, den översyn av reglerna, som visar sig påkallad, verkställas. Utskottet ansluter sig alltså till propositionen i nu förevarande avseende. Härav framgår att utskottet inte kan biträda det nu upptagna motionsyrkandet. Utskottet vill dessutom framhålla att motionärernas förslag är förenat med dels den administrativa nackdelen som följer med två skilda sjukpenningsskalor, dels den speciella komplikationen att en gift försäkrads sjukpenning blir beroende av andra makens placering i viss sjukpenningsskala.

Moderskapspenningen föreslås i propositionen höjd med 100 kronor till 1 000 kronor vid enkelbörd och med halva beloppet till 500 kronor för varje barn utöver ett vid flerbörd.

I motionerna I: 741 och II: 908 yrkas att moderskapspenningen skall höjas till 1 080 kronor vid enkelbörd och 540 kronor vid flerbörd. Motionärerna menar att höjningen av grundsjukpenningen till 6 kronor motive- rar en höjning av moderskapspenningen till 1 080 kronor. Detta för att moderskapspenningen även i framtiden skall motsvara grundsjukpenning under 180 dagar.

Moderskapspenningen har såsom motionärerna påpekat hittills motsva- rat grundsjukpenning under 180 dagar. Även om det av lagbestämmelser inte direkt framgår att det finns en bestämd relation mellan moderskaps- penning och grundsjukpenning har denna ändå uppfattats som normgivande för moderskapspenningen. Några särskilda skäl för att nu frågå denna ordning har inte anförts i propositionen. Utskottet biträder därför det i mo- tionerna I: 741 och II: 908 framställda yrkandet.

Övriga frågor

Problem som rör den s. k. h e m m a f r u f ö r s ä k r i n g e n behandlas i några av de i anledning av propositionen väckta motionerna. Hemmafruförsäkringen innebär att vissa kvinnor är försäkrade för grundsjukpenning, oaktat de inte uppfyller den för andra försäkrade gällande förutsättning- en att ha årsinkomst av förvärvsarbete på minst 1 800 kronor. Försäk- rad enligt hemmafruförsäkringen är den som är gift och stadigvarande sammanbor med sin make eller stadigvarande sammanbor med barn under 16 år till henne eller hennes make eller med någon, med vilken hon varit gift eller har eller har haft barn. De hemmafruförsäkrade kan dessutom teckna frivillig försäkring för tilläggsjukpenning.

Motionerna I: 737 och II: 909 samt II: 890 syftar till att män skall jäm- ställas med kvinnor i fråga om rätten till de förmåner som hemmafruför- säkringen innefattar.

Det av motionärerna behandlade spørsmålet rör den större frågan om jämställdhet mellan män och kvinnor inom socialförsäkringarna. Utskottet är icke berett att i samband med nu förevarande proposition ta ställning till frågor av denna art men anser att Kungl. Maj:t i lämpligt sammanhang bör ta upp det genom motionerna aktualiserade problemet.

I motionerna I: 739 och II: 911 yrkas att åldersgränsen 16 år, som gäller för barn till ensamstående kvinna för att sådan kvinna skall omfattas av hemmafruförsäkringen, måtte höjas till 18 år.

Utskottet hade i sitt utlåtande nr 27 år 1962 att ta ställning till motioner med samma yrkande som det nu förevarande. Utskottet uttalade då att grundsjukpenningen till hemarbetande kvinnor har till ändamål att bidra till de merutgifter, som uppstår vid kvinnans sjukdom på grund av att hennes arbetsinsats i hemmet bortfaller. I konsekvens härmed, uttalade utskottet vidare, omfattar hemmafruförsäkringen endast de ensamstående kvinnor som har barn i sådan ålder att barnen kräver vård och tillsyn i

hemmet. Utskottet ansåg att det inte med fog kunde göras gällande att förekomsten av ungdom i åldern 16—18 år i hemmet — förvärvsarbete eller icke — som regel medför särskilda kostnader för vård och tillsyn vid husmoderns sjukdom. Utskottet avstyrkte därför motionerna.

Enligt utskottets uppfattning föreligger inte i och för sig nu något skäl för ändrat ställningstagande. Om det emellertid blir aktuellt med en mera allmän omprövning av åldersgränsen 16 år, som gäller i åtskilliga andra fall inom sociallagstiftningen, förutsätter utskottet att även den nu aktuella regeln inom sjukförsäkringen kommer att övervägas. Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat det nu upptagna motionsyrkandet.

I motionerna I: 323 och II: 388 samt I: 737 och II: 909 beröres ett annat problem avseende jämställdhet mellan män och kvinnor inom socialförsäkringarna. I motionerna begäres översyn av gällande tillämpningsföreskrifter så att män och kvinnor behandlas lika i sjukförsäkringsfrågor. Motionärerna gör gällande att en förvärvsarbete kvinna riskerar att erhålla endast halv sjukpenning, därest hon under sjukskrivningstid utför arbete i hemmet. Enligt motionerna I: 323 och II: 388 föreligger inte samma risk för en man i motsvarande situation.

Riksförsäkringsverket har i remissyttrande över motionerna I: 323 och II: 388 upplyst att det inte finns några tillämpningsföreskrifter, som skulle innebära olika behandling av män och kvinnor i påtalat hänseende. Verket hävdar att gällande praxis innebär, att om en försäkrad — kvinna eller man — på grund av sjukdom är förhindrad fullgöra sitt förvärvsarbete men likväl i mera betydande utsträckning sköter förekommande sysslor i hemmet blir den försäkrade ej berättigad till hel sjukpenning.

Av riksförsäkringsverkets remissyttrande framgår alltså att det i princip ej göres någon skillnad mellan kvinnor och män vid tillämpningen av sjukförsäkringens regler i det i motionerna påtalade fallet. Att i sådana fall kvinnor i större utsträckning än män i praktiken riskerar att få vidkännas minskning av sjukpenningen torde, som riksförsäkringsverket påpekat, hänga samman med att det är mera vanligt att kvinnor ägnar sig åt hemarbete. Tilläggssjukpenningens uppgift är att vid sjukdom kompensera den försäkrade för utebliven arbetsinkomst. Med hänsyn härtill synes det enligt utskottets mening befogat med en relativt generös bedömning i fråga om en försäkrads rätt att utan att gå miste om sjukpenning utföra visst arbete i hemmet under sjukdomstid. Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat de i detta sammanhang upptagna motionsyrkandena.

I motionerna I: 740 och II: 906 behandlas ett problem som rör tilläggssjukpenning vid barns börd. Kvinnlig försäkrad är berättigad till sådan sjukpenning under förutsättning att hon under minst 270 dagar före nedkomsten eller den beräknade dagen härför varit placerad i lägst sjukpenningklass 3. Tilläggssjukpenning utgives under högst 180 dagar, tidigast fr. o. m. sextionde dagen före den beräknade tidpunkten för ned-

komsten och senast fr. o. m. förlossningsdagen. Sjukpenningen utgår endast så länge kvinnan utan avbrott avhåller sig från förvärvsarbete. Fr. o. m. den trettionde dagen efter förlossningsdagen utgår tilläggssjukpenning i anledning av barnsbörd endast under förutsättning att kvinnan har eller på grund av sjukdom är förhindrad att ha barnet i sin vård.

I motionerna hävdas att ifrågakvarande regler medför mindre tillfredsställande resultat i vissa fall. Motionärerna synes främst åsyfta det fallet då ett barn efter födseln av någon anledning måste kvarstanna på sjukhus för vård. I sådant fall är modern i princip berättigad till tilläggssjukpenning endast under 29 dagar. Återgår hon därefter till förvärvsarbete har hon förverkat all rätt till vidare tilläggssjukpenning i anledning av barnsbörden. Hon kan således icke erhålla tilläggssjukpenning om hon efter ytterligare någon månad får möjlighet att själv ta hand om barnet. I motionerna yrkas utredning och förslag så att tilläggssjukpenning skall kunna utgå i ovan relaterade fall.

Utskottet hemställde i fjol, i anledning av väckta motioner, om utredning av möjligheterna att uppmjuka regeln att ledigheten skall vara sammanhängande för att tilläggssjukpenning skall utgå. Utskottet åsyftade därvid fall av enstaka kortare avbrott i ledigheten, t. ex. för att tillgodose tillfälliga behov av arbetskraft. Kungl. Maj:t har överlämnat dessa motioner till familjepolitiska kommittén. Eftersom kommittén redan har att pröva de bestämmelser som behandlas i nu förevarande motioner, anser utskottet det lämpligt att även dessa överlämnas till kommittén.

Utöver vad ovan anförts har de i propositionen, såvitt den hänvisats till lagutskott, framlagda förslagen och de av departementschefen i anslutning därtill gjorda uttalandena inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Med hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

A. att riksdagen med avslag å motionerna I: 742 och II: 910, såvitt angår förslaget till ändring av 3 kap. 4 § lagen om allmän försäkring, måtte bifalla förevarande proposition, nr 113, i motsvarande del;

B. att riksdagen med avslag å följande motioner, nämligen

1) motionerna I: 742 och II: 910, såvitt angår förslaget till ändring i 3 kap. 10 § lagen om allmän försäkring, samt

2) motionen II: 907,

måtte bifalla förevarande proposition i motsvarande del;

C. att riksdagen med bifall till motionerna I: 741 och II: 908, såvitt angår moderskapspenningen, samt med av-

slag å propositionen såvitt angår förslaget till ändring i 3 kap. 12 § lagen om allmän försäkring måtte för sin del antaga nämnda paragraf i följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

12 §

Kvinnlig försäkrad, som är inskriven hos allmän försäkringskassa eller skulle hava varit inskriven därest hon uppfyllt åldersvillkoret i 1 kap. 4 §, äger vid barnsbörd rätt till moderskapspenning. Moderskapspenning utgör vid enkelbörd *ettusen* kronor och vid flerbörd nämnda belopp ökat med *femhundra* kronor för varje barn utöver ett.

Kvinnlig försäkrad, som är inskriven hos allmän försäkringskassa eller skulle hava varit inskriven därest hon uppfyllt åldersvillkoret i 1 kap. 4 §, äger vid barnsbörd rätt till moderskapspenning. Moderskapspenning utgör vid enkelbörd *ettusenåttio* kronor och vid flerbörd nämnda belopp ökat med *femhundrafyrtio* kronor för varje barn utöver ett.

Av moderskapspenningen — — — — — tidpunkten därför.

D. att riksdagen måtte bifalla propositionen i övrigt, såvitt den hänvisats till lagutskott;

E. att riksdagen i anledning av motionerna I: 740 och II: 906 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att motionerna överlämnas till familjepolitiska kommittén;

F. att motionerna I: 739 och II: 911 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

G. att motionen I: 738 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

H. att följande motioner, nämligen

1) motionerna I: 323 och II: 388,

2) motionerna I: 737 och II: 909,

3) motionerna I: 740 och II: 906, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet ovan hemställt,

4) motionerna I: 741 och II: 908, såvitt angår yrkandet om redovisning av reformens verkningar,

5) motionerna I: 742 och II: 910, såvitt angår yrkandet under 2, samt

6) motionen II: 890,

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 maj 1966

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, fru Carlqvist, herr Lars Larsson, fru Nilsson, herrar Edström, Erik Filip Petersson, Hübinette och fru Elvy Olsson;

från andra kammaren: herrar Anderson i Sundsvall, Rimmerfors, fru Ekendahl,* herrar Gustavsson i Alvesta, Bengtsson i Varberg, Edlund, fru Svensson och herr Göransson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer

I

vid utskottets hemställan under A

av herrar *Hübinette* och *Edlund*, vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar å s. 42 med orden »Sjukförsäkringens ersättningsbestämmelser bygger» och slutar med orden »i viss sjukpenningklass» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Kungl. Maj:ts förslag till utformning av sjukpenningsskala medför i vissa fall betydande överkompensation och uppfyller inte berättigade krav på rättvisa. Ogifta, som normalt har förhållandevis liten försörjningsbörda samt äkta makar vilka båda förvärvsarbetar, blir enligt propositionens förslag särskilt överkompenserade, medan de familjer, som lär vara mest beroende av sjukpenningen — nämligen de där endast den ena maken förvärvsarbetar — erhåller den lägsta kompensationen. Utskottet vill i det sammanhanget framhålla att den i propositionen på sid. 32 upptagna tabellen i realiteten är missvisande, så till vida som den anger, att den procentuella kompensationsgraden faller vid stigande inkomster. Kompensationsgraden skulle sålunda vara högst i de lägsta inkomstskikten. Beroende på varierande marginalskafterförhållanden är detta felaktigt. Således innebär Kungl. Maj:ts förslag exempelvis för ogift person med 39 000 kronor i årsinkomst i realiteten en kompensationsgrad på 106 procent, medan för en gift person med 15 000 kronor i årsinkomst och icke förvärvsarbetande make kompensationen endast blir 85 procent. En sådan ordning anser utskottet vara otillfredsställande. Därtill kommer den anmärkningsvärda konsekvensen av förslaget, att frånvaro från arbetet i vissa fall kommer att innebära ekonomisk vinning. Bortsett från rent principiella invändningar, medför en sådan konstruktion betydande risker för missbruk.

Det system med två sjukpenningsskalor som förordas i motionerna I: 742 och II: 910 uppfyller visserligen inte krav på millimeterrättvisa men har jämfört med Kungl. Maj:ts förslag två oavvisliga fördelar. För det första: kompensationsgraden kommer endast i undantagsfall att överstiga 100 procent — det 'lönar sig' alltså inte att vara sjuk. För det andra: omotiverade skillnader mellan olika arbetslagargrupper i fråga om sjukersättningsnivå utjämnas — ett visst mått av rättvisa skapas.

Utskottet vill understryka att ett genomförande av de i propositionen föreslagna åtgärderna — i synnerhet karensdagarnas borttagande — sannolikt kommer att medföra stora känningar på vårt lands ekonomi. Inte minst torde de arbetsmarknadspolitiska verkningarna bli betydande. Det är därför nödvändigt att åstadkomma en praktisk utformning av det föreslagna systemet, som i möjligaste mån motverkar icke önskvärda företeelser, såsom en omotiverad korttidsfrånvaro. I detta avseende synes det utskottet som om motionärernas förslag skulle ha gynnsam effekt. Utskottet tillstyrker därför bifall till motionerna I: 742 och II: 910, såvitt nu är i fråga.»

b) att utskottet bort hemställa,

»att riksdagen med avslag å förevarande proposition, nr 113, såvitt angår förslaget till ändring av 3 kap. 4 § lagen om allmän försäkring, samt med bifall till motionerna I: 742 och II: 910 i motsvarande del måtte för sin del antaga nämnda paragraf i följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

4 §

Försäkrad som — — — följande tabell:

Sjukpenningklass nr	Inkomsten av förvärvsarbete uppgår för år		Sjukpenning kr
	till kr	men ej till kr	
2	1 800	2 600	6
3	2 600	3 400	7
4	3 400	4 200	8
5	4 200	5 000	9
6	5 000	5 800	10
7	5 800	6 800	12
8	6 800	8 400	14
9	8 400	10 200	16
10	10 200	12 000	19
11	12 000	14 000	22
12	14 000	16 000	25
13	16 000	18 000	28
14	18 000	21 000	31
15	21 000	24 000	34
16	24 000	27 000	37
17	27 000	30 000	40
18	30 000	33 000	43
19	33 000	36 000	46
20	36 000	39 000	49
21	39 000	—	52

Sjukpenningklass nr	Inkomsten av förvärvsarbete uppgår för år		Sjukpenning kr.	
			Ogift samt gift vars make är placerad i lägst sjukp. klass 8	Gift, vars make är placerad i högst sjukp. klass 7
			till kr	men ej till kr.
2	1 800	2 600	6	6
3	2 600	3 400	7	7
4	3 400	4 200	7	8
5	4 200	5 000	8	9
6	5 000	5 800	9	10
7	5 800	6 800	11	12
8	6 800	8 400	13	14
9	8 400	10 200	15	16
10	10 200	12 000	18	19
11	12 000	14 000	20	22
12	14 000	16 000	23	25
13	16 000	18 000	25	28
14	18 000	21 000	27	31
15	21 000	24 000	30	34
16	24 000	27 000	33	37
17	27 000	30 000	35	40
18	30 000	33 000	38	43
19	33 000	36 000	41	46
20	36 000	39 000	44	49
21	39 000	—	46	52

Av sjukpenningbeloppet — — — återstoden tilläggsjukpenning.

För dag — — — — av anställning.

För kvinnlig — — — — haft barn.»

II

vid utskottets hemställan under B

av herrar *Hübinette* och *Edlund*, vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar å s. 41 med orden »Det kan inte» och slutar med orden »fått i propositionen» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Såsom framgår av motionerna I:742 och II:910 kan väsentliga erinringar riktas mot det av Kungl. Maj:t föreslagna systemet med en s.k. återgångsregel. Denna regel träder i funktion under sjukperiodens sjunde dag, insjuknandedagen oräknad. Flera remissinstanser har påpekat de uppenbara risker för missbruk, som föreligger med en återgångsregel av denna typ. Som det i berörda motioner anförda exemplet visar, medför Kungl. Maj:ts justering av förslaget i promemorian 'Förbättrad sjukpenningförsäkring' inga väsentliga förbättringar i fråga om möjligheterna att motverka eventuellt missbruk. Remissorganens uppfattning på denna punkt kan således fortfarande sägas äga relevans.

I propositionen framföres uppfattningen att ifrågavarande problem skulle kunna bemästras genom att anknyta gränsen för återgångsregeln till den tidpunkt, vid vilken försäkringskassorna senast bör kräva läkarintyg. Utskottet vill härvid erinra om följande avsnitt i riksförsäkringsverkets utlåtande.

Sådan risk för missbruk torde föreligga, även om samtliga kassor begränsar den läkarintygsfria tiden till 7 dagar och således kräver läkarintyg fr. o. m. den 8:e dagen. Då det gäller mera kortvariga sjukdomar torde för övrigt värdet av läkarintyg i allmänhet vara mycket begränsat ur kontrollsynpunkt.

Utskottet, som delar riksförsäkringsverkets uppfattning i denna fråga, anser en förlängning av ifrågavarande kvalifikationstid påkallad. Den av motionärerna föreslagna ändringen av Kungl. Maj:ts förslag utgör därvid enligt utskottets mening en godtagbar lösning och bör därför genomföras.»

b) att utskottet bort hemställa

»att riksdagen med avslag å dels propositionen, såvitt angår förslaget till ändring av 3 kap. 10 § lagen om allmän försäkring, dels motionen II: 907, samt med bifall till motionerna I: 742 och II: 910 i motsvarande del måtte för sin del antaga nämnda paragraf i följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

10 §

För den — — — — — erkänd arbetslöshetskassa.

Varar sjukperioden högst *sex* dagar utöver den dag då sjukdomsfallet inträffade, utgår sjukpenning för dag, då den försäkrade icke skulle hava utfört förvärvsarbete i sin huvudsakliga sysselsättning, endast i den mån antalet sådana dagar, den dag då sjukdomsfallet inträffade oräknad, överstiger två.

Varar sjukperioden högst *tretton* dagar utöver den dag då sjukdomsfallet inträffade, utgår sjukpenning för dag, då den försäkrade icke skulle hava utfört förvärvsarbete i sin huvudsakliga sysselsättning, endast i den mån antalet sådana dagar, den dag då sjukdomsfallet inträffade oräknad, överstiger två.

Utan hinder — — — — — för år.

Sjukpenning må — — — — — bör utgå.

Som sjukperiod — — — — — i 7 §.»

III

vid utskottets hemställen under C

av herrar *Lars Larsson, Hübinette, Bengtsson* i Varberg, *Edlund* och *Göransson*, vilka ansett,

a) att det avsnitt i utskottets yttrande som börjar å s. 43 »Moderskapspenningen har såsom» och slutar med orden »II: 908 framställda yrkandet» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Moderskapspenningen sammanfaller till beloppet med grundsjukpenning under 180 dagar. Någon bestämd relation mellan moderskapspenning och grundsjukpenning behöver emellertid detta inte innebära. Moderskapspenningen bör betraktas såsom en särskild ersättning som ej har någon anknytning till antalet sjuk- eller ledighetsdagar. Riktigheten av detta betraktelsesätt stödes också av det förhållandet att — bortsett från de 29 första dagarna efter förlossningsdagen — grundsjukpenning kan utgå vid sidan av moderskapspenning. Motionärerna anger inga kostnader för genomförandet av sina förslag. En höjning av moderskapspenningen vid enkelbörd med 80 kronor utöver propositionens förslag torde dock komma att medföra en kostnadsökning med ca 10 milj. kronor per år. Enligt de nya finansieringsreglerna skulle kostnadsökningen för staten utgöra ca 4 milj. kronor per år. Med hänvisning till det anförda och till den avsevärda höjning av grundsjukpenningen som genomfördes så sent som den 1 januari 1963 anser utskottet övervägande skäl tala för propositionens förslag att höja nuvarande moderskapspenning till de avrundade beloppen 1 000 kronor vid enkelbörd och 500 kronor per ytterligare barn vid flerbörd. De före-

varande yrkandena i motionerna I:741 och II:908 avstyrkes således av utskottet.»

b) att utskottet under C bort hemställa,

»att riksdagen med avslag å motionerna I: 741 och II: 908, såvitt angår moderskapspenning, måtte bifalla propositionen såvitt angår förslaget till ändring i 3 kap. 12 § lagen om allmän försäkring.»

IV

vid utskottets hemställan under F

av fru *Nilsson*.

V

vid utskottets hemställan under G

av herrar *Hübinette* och *Edlund*.